

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 19.10.2011
KOM(2011) 658 lõplik

2011/0300 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

**milles käsitletakse üleeuroopalise energiataristu suuniseid ja millega tunnistatakse
kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEK(2011) 1233 lõplik}
{SEK(2011) 1234 lõplik}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa energiataristu ajakohastamiseks ja laiendamiseks ning piiriüleste võrkudevaheliste ühenduste loomiseks tuleb kõvasti pingutada, et täita liidu peamised energiapoliitika eesmärgid: konkurentsivõime, säästvus ja varustuskindlus.

Komisjoni 17. novembril 2010 vastuvõetud teatises „Energiainfrastruktuuri prioriteetidid aastaks 2020 ja pärast seda”¹ kutsuti seetõttu üles looma uut ELi energiataristute poliitikat, millega koordineerida ja optimeerida võrguarendust kogu Euroopa ulatuses. Teatises kinnitati eelkõige vajadust parandada olemasolevat üleeuroopaliste energiavõrkude (TEN-E) poliitikat ja rahastamisraamistikku.

Niisugune uus poliitika on ülimalt oluline selleks, et toimiks liikmesriikidevaheline solidaarsus, saaks valmis energia siseturg ja ühendataks eraldatud piirkonnad; muutuksid tegelikkuseks alternatiivsed tarneteed või ülekandetrassid ja energiaallikad ning et arendataks välja taastuvad energiaallikad, mis suudaksid konkureerida traditsiooniliste energiaallikatega, nagu rõhutati Euroopa Ülemkodus 4. veebruaril 2011.

29. juunil 2011. aastal võttis komisjon vastu teatise „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve” järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) kohta,² milles tehakse ettepanek luua Euroopa Ühendamise Rahastu, et edendada esmatähtsate energia-, transpordi- ja digitaaltaristute valmimist ühest 40 miljardi suurusest fondist, millest 9,1 miljardit on määratud energiale³.

Käesoleva ettepanekuga kehtestatakse eeskirjad üleeuroopalise energiavõrgu õigeaegse arendamise ja koostalitlusvõime kohta, et saavutada Euroopa Liidu toimimise lepingu energiapoliitikaeesmärgid – tagada energia siseturu toimimine ja varustuskindlus liidus, edendada energiatõhusust ning töötada välja uusi ja taastuvaid energiovorme ning edendada energiavõrkude omavahelist ühendamist.

Täpsemalt on määruse eesmärgiks integreerida energia siseturg täielikult ja nii, et ükski liikmesriik ei oleks Euroopa võrgust eraldatud, ning aidata kaasa säästvate arengule ja keskkonnakaitsele, võimaldades liidul saavutada eesmärk 2020. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet 20 %⁴, suurendada energiatõhusust 20 % ja suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osa lõpptarbimises 20 %ni, tagades samas varustuskindluse ja liikmesriikidevahelise solidaarsuse.

Nimetatud eesmärgi järgides aidatakse käesoleva ettepanekuga kaasa arukale, jätkusuutlikule ja kaasavale majanduskasvule ning tuuakse välja kasu kogu Euroopa Liidu konkurentsivõimele ja tema majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele.

¹ KOM(2010) 677.

² KOM(2011) 500/I (lõplik) ja KOM(2011) 500/II (lõplik) (poliitikavaldkonnad).

³ Kõik summad on 2011. aasta hindades.

⁴ Sobivatel tingimustel 30 % võrra.

Selle saavutamiseks määratakse käesolevas algatuses 2020. aastani ja sellest edasi kindlaks teatav hulk üleeuroopalisi esmatahtsaid koridore ja alasid, mis hõlmavad elektri- ja gaasivõrke ning nafta ja CO₂ transportimise taristuid, ning mille jaoks Euroopa Liidu meetmed on kõige vajalikumad. Nimetatud prioriteete on kavas rakendada järgmiselt:

- lihtsustakse loamenetlusi, et vähendada nende kestust ühishuviprojektide korral ning suurendada üldsuse osalemist ja tema heakskiitu selliste projektide rakendamisele;
- hõlbustatakse elektri- ja gaasialaste ühishuviprojektide reguleerimist, jaotades kulud vastavalt saadavale kasule ning tagades, et lubatud tulud vastavad kantud riskidele;
- tagatakse ühishuviprojektide rakendamine, pakkudes vajalikku turupõhist ja otsest ELi rahalist toetust. Viimase suhtes on ettepanekus ühishuviprojektidele sätestatud tingimused, mille alusel nad saavad ELi rahalist tuge Euroopa Ühendamise Rahastust, mille kohta esitatakse eraldi õigusakti ettepanek.

Käesolev ettepanek on komisjoni 2011. aasta tööprogrammi strateegiline prioriteet.

Üldine taust

Energiataristute omavaheline ühendamine ja uute vajadustega kohandamine on oluline ja kiireloomuline küsimus, mis puudutab kõiki energiasektoreid.

Elektrivõrke tuleb uuendada ja moderniseerida, et tulla toime kasvava nõudlusega, mis tuleneb energia väärtusahelas ja energiaallikate jaotuses toimunud olulisest muutusest. Võrke tuleb võimalikult ruttu laiendada ja uuendada, sealhulgas elektriirteede abil, et edendada turgude integreerimist ja säilitada süsteemi praegune kindlustase, eriti aga selleks, et transportida taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit, mille mahud peaksid ajavahemikus 2007–2020 enam kui kahekordistuma, ning luua parem tasakaal. Samal ajal ei ole ELi 2020. aastaks püstitatud energiatõhususe ja taastuvenergia eesmärged võimalik saavutada, kui ülekande- ja jaotusvõrke ei tehta innovatiivsemaks ja arukamaks, kasutades selleks eelkõige info- ja sidetehnoloogiat.

Juhul kui tagatakse maagaasi varustuskindlus, mängib maagaas eelolevatel kümnenditel ELi energiaallikate jaotuses endiselt võtmerolli ning elektritootmise vahelduvust arvestades on sellel järjest suurem tähtsus varukütusena. Keskpikas perspektiivis nõuab kohalike traditsiooniliste maagaasivarude ammendumine täiendavat ja mitmekesist importi. Gaasivõrke tuleb süsteemisiseselt paindlikumaks muuta kahe-suunaliste gaasitorustikega, suurema hoiustusvõimsusega ning paindliku tarnimisega, mis hõlmab ka veeldatud maagaasi ja surumaagaasi.

Arvestades nafta osa energialiikide jaotuses eelolevatel kümnenditel on väga oluline säilitada katkematud toornaftatarned Ida-Euroopa keskosas asuvatesse ELi sisemaariikidesse, kes praegu sõltuvad piiratud hulgast tarneteedest.

CO₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogia kasutamine vähendaks ulatuslikult CO₂ heidet, võimaldades samas kasutada fossiilkütuseid, mis on järgmistel kümnenditel endiselt olulised elektri tootmise allikad. Piiriülese CO₂-transpordivõrgu tulevane väljaarendamine nõuab Euroopa tasemel taristute planeerimiseks ja väljatöötamiseks sammude astumist juba praegu.

2011. aasta juunis toimunud energeetikanõukogule esitatud aruandes⁵ on komisjon hinnanud Euroopa tähtsusega energiataristutesse kuni 2020. aastani tehtavate investeeringute koguvajadust umbes 200 miljardile eurole:

- umbes 140 miljardit eurot elektri kõrgepinge ülekandesüsteemidele nii maal kui ka avameres, salvestamisele ja nutivõrkude rakendustele ülekande- ja jaotustasandil;
- umbes 70 miljardit eurot gaasi kõrgrõhu ülekandetorustikule (ELi sisetulevale ja liikmesriikidevahelisele), hoiustamisele, veeldatud ja surumaagaasi terminalidele ning vastassuunavoogude taristule;
- umbes 2,5 miljardit eurot CO₂-transporditaristule.

Ajavahemikul 2011–2020 tuleb võrreldes praeguse tasemega investeerida 30 % rohkem gaasitaristutesse ja kuni 100 % rohkem elektritaristutesse. Kiireloomuline vajadus sellise mahuka investeeringu järele eristab energiataristuid selgesti teiste sektorite taristutest, kuna energiavõrgud on eeltingimuseks 2020. aasta energia- ja kliimaeesmärkide ning pikaajaliste kliimaeesmärkide saavutamiseks.

Peamised kindlaksmääratud tõkked, mis igapäevase tegevuse käigus takistavad investeeringute toimumist või lükkavad nende toimumise tunduvalt kaugemale edasi kui 2020. aasta, on järgmised: lubade andmisega seotud probleemid (pikk ja ebaefektiivne loamenetlus, millega kaasneb üldsuse vastuseis), reguleerimine (raamistik ei ole varustatud Euroopa taristuprioriteetide täitmiseks vajalike vahenditega) ja rahastus (ettevõtjate piiratud finantssuutlikkus, kohandatud rahastamisvahendite ja piisava toe puudumine).

Kehtivad õigusnormid

Üleeuroopaliste energiavõrkude (TEN-E) raamistik töötati välja ja seda kujundati 1990. aastatel järjekordsete TEN-E suuniste ja vastava rahastamismääruse abil. 2006. aasta TEN-E suunistes⁶ on loetletud umbes 550 projekti, mis vastavad ühenduse toetuse saamise tingimustele, ja liigitatud need järgmisesse kolme kategooriasse: üleeuroopalist huvi pakkuvad projektid (kokku 42), esmatähtsad projektid ja ühist huvi pakkuvad projektid. Need projektid hõlmavad üksnes elektri- ja gaasitaristut. 2010. aasta aprillis avaldatud aruandes TEN-E raamistiku rakendamise kohta ajavahemikul 2007–2009⁷ oli järeldatud, et kuigi väljavalitud projektidele anti positiivne panus sellega, et muudeti nad poliitiliselt nähtavaks, puudus poliitikal fookus, paindlikkus ja ülevaade alla lähenemine kindlaksmääratud taristulünkade täitmisele.

20. juunil 2007 vastuvõetud üleeuroopaliste võrkude rahastamismääruses⁸ on sätestatud TEN-E projektide kaasrahastamistingimused ja ajavahemiku 2007–2013 eelarve 155 miljonit eurot. TEN-E programmi rahalised vahendid ja ülesehitus on siiski osutunud ebapiisavaks, pidades silmas paradigmuutust vähese CO₂-heitega energiasüsteemi suunas ning sellest tingitud peamistest arengusuundadest ja lähiaastatel vajalikest investeeringutest energiataristutesse (piiratud eelarve, ei ole riskileevendamisvahendeid, ei ole kaasatud rahastamist väljastpoolt ELi, ebapiisav sünergia teiste ELi rahastamisvahenditega).

⁵ SEK(2011) 755.

⁶ Otsus nr 1364/2006/EÜ.

⁷ KOM(2010) 203 ja SEK(2010) 505.

⁸ Määrus (EÜ) nr 680/2007.

Majandus- ja finantskriisi tingimustes koostatud „Euroopa majanduse elavdamise energeetikakavas”⁹ on esmakordselt eraldatud märkimisväärsed ühekordselt makstavad summad (umbes 3,85 miljardit eurot) piiratud hulga projektidele, mis vastavad tingimustele ja käsitlevad selliseid teemasid nagu elektri- ja gaasitaristud, avamere tuuleenergia ja CO₂ kogumise ja säilitamise näidisprojektid.

Kooskõla Euroopa Liidu muude tegevuspõhimõtete ja eesmärkidega

Käesolev algatus kuulub teatise „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia”¹⁰ juurde, milles energiataristud asetatakse esiplaanile osana ressursitõhusa Euroopa juhtalgatusest. Strateegias rõhutati vajadust kiiresti uuendada Euroopa võrke Euroopa supernutivõrgu saamiseks, ühendades neid kogu Euroopa ulatuses eelkõige selleks, et integreerida taastuvaid energiaallikaid. Lubade andmise, reguleerimise ja rahastamise alal käesolevas algatuses kindlaksmääratud prioriteedid ja ettepannud meetmed on nimetatud eesmärkidega täielikult kooskõlas.

Ettepanekuga soovitakse asendada praegused TEN-E suunised ja see moodustab loogilise paketi Euroopa Ühendamise Rahastuga, mis on välja töötatud selleks, et asendada praegune üleeuroopaliste võrkude rahastamise määrus.

Samuti antakse käesoleva algatuse näol väga oluline panus kahe siduva eesmärgi – 20 % taastuvenergia osakaal ja 20 %¹¹ kasvuhoonegaaside heite vähendamine – saavutamisse 2020. aastaks, ning püütakse järgida komisjoni teatises „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” sätestatud samme ning ELi pikaajalist eesmärki vähendada aastaks 2050 kasvuhoonegaaside heidet 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega¹².

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 11 kaasatakse käesolevasse ettepanekusse energiataristu kontekstis kehtivad keskkonnakaitse nõuded.

2. KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA JA MÕJU HINDAMINE

Konsulteerimine, andmete kogumine ja eksperdiarvamuste kasutamine

Käesolev ettepanek töötati välja liikmesriikide ja huvitatud poolte ulatusliku kaastöö abil, mis saadi mitmesuguste sündmuste vahendusel (kõrgetasemelised konverentsid, õpikojad, uuringud), sealhulgas kaks avalikku arutelu, milles käsitleti lubade andmist ja projektivõlakirjade kasutamist taristuprojektide puhul¹³. Mitmesuguste pakutud poliitikavõimaluste mõju analüüsiti kahes mõjuhindangus, mis tehti 2010. ja 2011. aastal ja kus kasutati mitut mudelit ja arvukaid uuringuid, millest kolm telliti spetsiaalselt investeerimisvajaduste, lubade andmise ja rahastamisteemade käsitlemiseks. Mõlemas mõjuhindangus käsitleti valikuvõimaluste majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju, võttes arvesse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

⁹ Määrus (EÜ) nr 663/2009.

¹⁰ KOM(2010) 2020.

¹¹ Sobivatel tingimustel 30 % võrra.

¹² KOM(2011) 112 koos dokumendiga SEK(2011) 288.

¹³ Vt lisatud mõjuhindangu punkt 1.2.1.

Mõju hindamine

Esimeses mõjuhindangus 2010. aastal keskenduti uue algatuse reguleerimisalale seoses hõlmataivate energiasektoritega, selle ülesehitusele seoses prioriteetide kindlaksmääramise ja ühishuviprojektide väljavalimisega, regionaalse koordineerimise ja koostöö vormile ning lubade andmise üldistele põhimõtetele.

Esimese analüüsi põhjal valminud 2011. aasta mõjuhindangus analüüsitakse palju üksikasjalikumalt lubade andmise ja avaliku arutelu, reguleerimise ning rahastamise valdkonna poliitikavõimalusi, mida tuleks kohaldada ühishuviprojektidele, mis on varem kindlaksmääratud taristuprioriteetide rakendamiseks välja valitud. Selgitati välja mitmesugused tõkked ja neist igauhe puhul hinnati kättesaadavaid, tõhusaid ja kulutõhusaid lahendusi.

Lubade andmine ja avalik arutelu

Analüüsis võrreldakse kolme võimalust: ühishuvikorra kehtestamine, loamenetluse korralduse ja kestuse eeskirjad (täielik universaalteenistus ja tähtaeg), ning kahe eelneva võimaluse kombineerimine.

Elupaikade direktiiviga seotud meetmete osas peaks Euroopa ühishuvikorra mõju kohalikule loomastikule ja taimestikule olema asjakohane üksnes seoses väga väikese hulga ühishuviprojektidega, mille puhul on kindlaks määratud võimalik vastuolo Natura 2000 aladega, kuid millel on siiski väga oluline tähtsus energia- ja kliimapolitika eesmärkide saavutamisel.

Viimase poliitikavõimaluse üldmõju peetakse kõige positiivsemaks, kuna selle tulemusel viidaks õigeaegselt 2020. aastaks lõpule peaaegu kõik vajalikud ühishuviprojektid, eeldusel et kehtestatud on kõik asjakohased reguleerimis- ja rahastamismeetmed. Selle poliitikavõimaluse puhul on keskkonnamõju, sotsiaalmõju tööhõivele ja majandusmõju SKP-le eeldatavasti suurem, kuna kõik ühishuviprojektid viidaks lõpule ja halduskulude pealt hoitaks olulisel määral kokku.

Regulatiivsed küsimused

Analüüsis võrreldakse kolme võimalust: piiriülene kulude jaotamine, investeerimisstiimulid ja kahe eelneva võimaluse kombineerimine.

Analüüs näitab, et mõlemad – nii eelnev piiriüleste kulude jaotamise mehhanism kui ka ettevõtjate kanda olevatele riskidele vastavad stiimulid – on vajalikud selliste ühishuviprojektide rakendamiseks, mis ei pruugi olla tasuvad. Nende üldine majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju on suur ja positiivne.

Rahastamine

Selleks et hinnata kõiki võimalikke meetmeid seoses taristute arendamisega, käsitletakse analüüsis ka nelja rahastamisvõimalust, isegi kui nende poliitikameetmeks muundamine toimub Euroopa Ühendamise Rahastus: riskijagamistahendite kasutamine (sealhulgas projektivõlakirjad ja tagatised); riskikapitalivahendite kasutamine (sealhulgas kapitaliosalus); toetuste kasutamine projektuuriguteks ja ehitustöödeks; toetuste, riskijagamist- ja riskikapitalivahendite kombineerimine.

Viimase poliitikavõimaluse üldine mõju on kõige positiivsem, kuna selles kumuleerub üksikute võimaluste positiivne mõju ning tegemist on turupõhistest vahenditest ja otsesest finantstoetusest koosneva paindliku töövahendiga, mis konkreetsetele projektiriskidele kõige kulutõhusamaid lahendusi pakkudes toob kaasa sünergia ja tõhususe kasvu. Samuti kajastab see poliitikavõimalus Euroopa Ühendamise Rahastu raames ettepandud meetmeid.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Kavandatud meetmete kokkuvõte

Käesoleva määruse ettepanekuga antakse prioriteet 12 strateegilisele üleeuroopalise energiataristu koridorile ja alale. Sellega kehtestatakse eeskirjad, kuidas määrata kindlaks teatavatesse määratletud energiataristukategooriatesse kuuluvad ühishuviprojektid, mis on vajalikud kõnealuste prioriteetide rakendamiseks. Selleks kehtestatakse valikumenetlus, mis põhineb piirkondlikel elektri- ja gaasialastel eksperdirühmadel ja milles Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametil on nõuandja osa, ning mille tulemusel komisjon võtab vastu lõpliku otsuse liidu ühishuviprojektide loendi kohta, mida uuendatakse iga kahe aasta tagant. Piirkondlikele eksperdirühmadele ja koostööametile on usaldatud ühishuviprojektide rakendamise hindamine ja järelevalve. Komisjon võib teatavatesse raskustesse sattunud projektidele määrata Euroopa koordinaatorid.

Ettepanekuga kehtestatakse ühishuviprojektidele ühishuvikord, millega antakse igas liikmesriigis ühele pädevale asutusele erivastutus koordineerida ja hallata ühishuviprojektide loamenetlust, kehtestada läbipaistvuse ja üldsuse osalemise miinimumstandardid ning määrata loamenetluse suurim lubatud kestus. Samuti sätestatakse ettepanekus selgelt, et teatavatel kindlatel tingimustel võib rakendada ühishuviprojekte, mille suhtes on ülekaalukas avalik huvi, nagu on määratletud direktiivides 92/43/EÜ ja 2000/60/EÜ. Nimetatud meetmed on proportsionaalsed, kuna nende eesmärk on – peamiselt piiriüleste – ühishuviprojektide rakendamise hõlbustamiseks vajalike siseriiklike haldusmenetluste minimaalne ühtlustamine. Käesoleva määruse nõuete täitmiseks võivad liikmesriigid vastavalt oma siseriiklikule õigussüsteemile kujundada oma spetsiifilised sisemenetlused.

Käesolevas määruse ettepanekus esitatakse metoodika ja protsess elektri- ja gaasialaste ühishuviprojektide ühtlustatud ja kogu energiasüsteemi hõlmava kulude-tulude analüüsi väljatöötamiseks. Selle metoodika põhjal antakse riikide reguleerivatele asutustele ja koostööametile vastutus jaotada nimetatud sektorite piiriüleste ühishuviprojektide kulud vastavalt kasule, mida asjaomaste ühishuviprojektidega otseselt või kaudselt seotud liikmesriigid saavad. Samuti tuleb liikmesriikide reguleerivatel asutustel anda tariifide kaudu asjakohaseid stiimuleid selliste ühishuviprojektide rakendamiseks, mis mõjuvatel põhjustel kannavad suuremaid riske.

Lisaks sellele määratakse määruses kindlaks tingimused, millele peavad vastama ühishuviprojektid, millele taotletakse Euroopa Ühendamise Rahastust liidu rahalist toetust seoses uuringutega (kättesaadav kõikidele ühishuviprojektidele, välja arvatud naftasektori projektid) ja töödega (kättesaadav kõikidele nutivõrkude ja CO₂-sektori ühishuviprojektidele ning teatavatele tingimustele vastavatele elektri- ja gaasisektori ühishuviprojektidele, eelkõige sellistele, mille kohta on vastu võetud piiriüleste kulude jaotamise otsus).

Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 172. Artikli 171 lõike 1 kohaselt liit „sätestab suunised, mis hõlmavad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas kavandatud eesmärgid, prioriteete ja üldmeetmeid; need suunised määravad kindlaks ühist huvi pakkuvad projektid”. Artiklis 172 on täpsustatud, et artikli 171 lõikes 1 märgitud suunised ja muud meetmed võetakse vastu kaasotsustusmenetluse käigus.

Subsidiaarsuse põhimõte

Käesoleva ettepaneku suhtes kohaldatakse subsidiaarsuse põhimõtet, kuna energiapoliitika ei kuulu ELi ainupädevusse. Energia ülekandetaristul on üleeuroopaline või vähemalt piiriülene mõju. Liikmesriikide tasandil reguleerimine ei sobi ja üksikute siseriiklikel haldusasutustel ei ole pädevust kõnealuse taristu käsitlemiseks ühe tervikuna. Majanduslikust vaatenurgast saab energiavõrke kõige paremini arendada siis, kui neid planeeritakse Euroopa perspektiiviga, kus üksteise pädevuse piire tunnustades võtavad meetmeid nii EL kui ka liikmesriigid. Seetõttu peetakse käesoleva määruse ettepanekus kinni subsidiaarsuse põhimõttest.

Proportsionaalsuse põhimõte ja õigusakti valik

Käesoleva ettepanekuga ei minda kaugemale, kui on vajalik, et saavutada seatud eesmärgid, nimelt liidu tasandil kokkulepitud energia- ja kliimapolitiika eesmärgid ning piisava energiataristu arendamise takistuste ületamine. Kõige sobivamaks vahendiks on määrus, mida saab otse kohaldada ja mis on tervikuna siduv. Selline meede on vajalik, et tagada 2020. aastaks energiataristuprioriteetide õigeaegne rakendamine.

Täpsemalt on sellise lubade andmise raamistiku kehtestamine koos pädevate asutustega liikmesriigi tasandil ja konkreetsete tähtaegadega (mille on määranud liikmesriik ja mille jooksul loamenetlus võib kesta) proportsionaalne eesmärgiga kiirendada loamenetlust.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva ettepaneku mõju eelarvele käsitletakse Euroopa Ühendamise Rahastu loomise määruse ettepaneku finantsselgituses.

5. VALIKULISED ÜKSIKASJAD

Seniste õigusaktide kehtetuks tunnistamine

Ettepaneku vastuvõtmisel tunnistatakse otsus 1364/2006/EÜ kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014. See aga ei mõjuta sellise rahalise abi andmist, jätkamist või muutmist, mille komisjon on kehtiva üleeuroopaliste võrkude rahastamismääruse alusel tehtud projektikonkursside tulemusel määranud kõnealuse otsusega reguleeritud projektidele, ega struktuurifondidest toetust saanud TEN-E projektidele.

Euroopa Majanduspiirkond (EMP)

Käesolevas ettepanekus käsitletakse EMPga seotud küsimust ja seetõttu tuleks seda kohaldada EMP suhtes.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

**milles käsitletakse üleeuroopalise energiataristu suuniseid ja millega tunnistatakse
kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 172,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁴,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹⁵,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu nõustus 26. märtsil 2010. aastal komisjoni ettepanekuga käivitada uus strateegia „Euroopa 2020. aastal”. Üks Euroopa 2020. aasta strateegia¹⁶ prioriteete on jätkusuutliku majanduskasvu saavutamine ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majanduse edendamise teel. Strateegias seatakse energiataristud juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa” osana esiplaanile ja rõhutatakse vajadust Euroopa võrgud kiiresti ajakohastada ning kogu Euroopa ulatuses omavahel ühendada eelkõige selleks, et integreerida taastuvaid energiaallikaid.
- (2) Komisjoni teatises „Energiainfrastruktuuri prioriteedid aastaks 2020 ja pärast seda – Euroopa integreeritud energiavõrgu väljaarendamise kava”¹⁷ ning sellele järgnenud transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 28. veebruari 2011. aasta järeldustes ja Euroopa Parlamendi 6. juuli 2011. aasta resolutsioonis kutsutakse üles kujundama uut energiataristute poliitikat võrkude arengu optimeerimiseks Euroopa tasandil ajavahemikul kuni 2020. aastani ja pärast seda, et Euroopa Liit täidaks

¹⁴ ELT C , , lk .

¹⁵ ELT C , , lk .

¹⁶ KOM(2010) 2020.

¹⁷ KOM(2010) 677.

energiapoliitika põhieesmärgid konkurentsivõime, jätkusuutlikkuse ja varustuskindluse alal.

- (3) 4. veebruari 2011. aasta Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust moderniseerida ja laiendada Euroopa energiataristut ja ühendada võrke piiriüleselt, selleks et liikmesriikide vaheline solidaarsus saaks toimida, et oleks võimalik kasutada alternatiivseid tarne- või transiiditeid ja energiaallikaid ning et arendataks edasi taastuvaid energiaallikaid, nii et need suudaksid konkureerida traditsiooniliste energiaallikatega. Nõuti, et ükski ELi liikmesriik ei tohiks pärast 2015. aastat jääda eraldatuks Euroopa gaasi- ja elektrivõrkudest ega tunda muret selle pärast, et tema energiajulgeolekut ohustab asjakohaste ühenduste puudumine.
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta otsusega nr 1364/2006/EÜ kehtestati üleeuroopaliste energiavõrkude suunised¹⁸. Nimetatud suuniste (TEN-E) eesmärgiks on toetada liidu energia siseturu väljakujundamist ja soodustada samas energiaallikate ratsionaalset tootmist, transporti, jaotamist ja kasutamist, et vähendada vähem soodsate piirkondade ja saarte energiaisolatsiooni, tagada liidu energiatarne kolmandate riikidega koostöö kaudu ning muuta energiavarustus kindlaks ja mitmekesiseks ning aidata kaasa säästvate arengule ja keskkonnakaitsele.
- (5) Praeguse TEN-E raamistiku hindamine on selgesti näidanud, et kuigi see poliitika on andnud väljavalitud projektidele positiivse panuse ja muutnud nad poliitiliselt nähtavaks, puudub tal kindlaksmääratud taristulünkade täitmise jaoks vajalik visioon, fookus ja paindlikkus.
- (6) Praeguse energiataristu remontimise ja uue energiataristu kasutuselevõtu kiirendamine on ülimalt oluline selleks, et täita liidu energia- ja kliimapoliitika eesmärgid, milleks on kujundada välja energia siseturg, tagada eelkõige gaasi ja nafta varustuskindlus, 2020. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet 20 %¹⁹, suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osa lõpptarbimises 20 %ni²⁰ ja suurendada energiatarbimist 20 %. Samal ajal tuleb liidul pikemas perspektiivis oma energiataristu ette valmistada energiasüsteemi CO₂-heite veelgi suuremaks edasiseks vähendamiseks 2050. aastaks.
- (7) Energia siseturg jääb liikmesriikide energiavõrkude vaheliste ebapiisavate ühenduste tõttu killustatuks hoolimata oma õiguslikust eksistentsist, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivis 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju,²¹ ja 13. juuli 2009. aasta direktiivis 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju²². Kogu liidus integreeritud võrgud on aga ülimalt olulised selleks, et majanduskasvu, tööhõive ja säästva arengu edendamiseks tagada konkurentsivõimeline ja hästtoimiv integreeritud turg.
- (8) Liidu energiataristut tuleks nüüdisajastada, et ära hoida looduslikke või inimtegevusest tingitud õnnetusi, kliimamuutuse kahjulikku mõju ja julgeolekuohtu ning suurendada

¹⁸ ELT L 262, 22.9.2006, lk 1.

¹⁹ Sobivatel tingimustel 30 % võrra.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/28/EÜ, 23. aprill 2009, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta, ELT L 140, 5.6.2009, lk 16.

²¹ ELT L 211, 14.8.2009, lk 55.

²² ELT L 211, 14.8.2009, lk 94.

taristu vastupanuvõimet nendele – eelkõige puudutab see Euroopa elutähtsaid taristuid, nagu on sätestatud nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiivis 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta²³.

- (9) Nutivõrkude olulisust liidu energiapoliitikaeesmärkide saavutamisel on tunnistanud komisjoni teatistes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Arukad võrgud – innovatsioonist kasutuselevõtuni”²⁴.
- (10) Komisjoni teatistes „ELi energiapoliitika: koostöö ELi-väliste partneritega”²⁵ rõhutati vajadust selle järele, et Euroopa Liit lisaks välissuhtlusesse energiataristute arendamise edendamise mõõtmelise eesmärgiga toetada sotsiaalmajanduslikku arengut väljaspool liidu piire. Liidul tuleks hõlbustada liidu energiavõrke kolmandate riikide võrkudega ühendavate projektide elluviimist eelkõige naaberriikides ja liiduga konkreetset energiakoostööd tegevates riikides.
- (11) Hinnanguliselt ulatub 2020. aastani üleeuroopaliste elektri ja gaasi ülekandetaristutesse investeerimise vajadus umbes 200 miljardi euroni. Investeeringute mahu märkimisväärne kasv võrreldes möödunud suundumustega ja vajadus energiataristute prioriteete kiiresti rakendada nõuavad eelkõige piiriüleste energiataristute õigusliku reguleerimise ja finantseerimise uut käsitlust.
- (12) Komisjoni talituste töödokumendis 10. juuni 2011. aasta transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogule „Energiainfrastruktuuri investeerimisvajadused ja -lüngad”²⁶ rõhutati, et ligikaudu poolte puhul kõikidest 2020. aastani jäänud kümnendil vajalikest investeeringutest on oht, et neid ei tehta üldse või ei tehta õigeaegselt lubade andmise, reguleerimise ja rahastamisega seotud takistuste tõttu.
- (13) Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad üleeuroopalise energiavõrgu õigeaegse arendamise ja koostalitluse kohta, et saavutada aluslepingu energiapoliitikaeesmärgid – tagada energia siseturu toimimine ja varustuskindlus liidus, edendada energiatõhusust ja energiasäästu, töötada välja uusi ja taastuvaid energiavorme ning edendada energiavõrkude omavahelist ühendamist. Nimetatud eesmärgid järgides aidatakse käesoleva ettepanekuga kaasa arukale, jätkusuutlikule ja kaasavale majanduskasvule ning tuuakse kasu kogu Euroopa Liidu konkurentsivõimele ja tema majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele.
- (14) Komisjon on pärast tihedaid arutelusid kõikide liikmesriikide ja sidusrühmadega kindlaks määranud 12 strateegilist üleeuroopalise energiataristu prioriteeti, mille rakendamine 2020. aastaks on liidu energia- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamiseks mõõdapääsmatu. Nimetatud prioriteetid hõlmavad eri geograafilisi piirkondi või valdkondi järgmistel aladel: elektri ülekanne ja salvestamine, gaasi ülekanne ja hoiustamine, veeldatud või surumaagaasi taristu, CO₂ transport ning naftataristu.

²³ ELT L 345, 23.12.2008, lk 75.

²⁴ KOM(2011) 202 (lõplik).

²⁵ KOM(2011) 539.

²⁶ SEK(2011) 755.

- (15) Ühishuviprojektide kindlaksmääramine peaks, arvestades nende panust energiapoliitikaeesmärkide täitmisesse, põhinema ühistel, läbipaistvatel ja objektiivsetel kriteeriumidel. Elektri- ja gaasitaristu projektid, mille kohta ettepanekud tehakse, peaksid olema osa võrkude viimastest olemasolevatest kümneaastastest arengukavadest. Eelkõige tuleks kõnealustes kavades arvesse võtta Euroopa Ülemkogu 4. veebruari järeldusi seoses äärealade energiaturgude integreerimise vajadusega.
- (16) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 172 nõuetele vastamiseks tuleks asutada piirkondlikud rühmad, kes teeksid ühishuviprojektide kohta ettepanekuid, mille kiidaksid heaks liikmesriigid. Laiema konsensuse saavutamiseks tuleks rühmadel teha tihedat koostööd liikmesriikide, nende reguleerivate asutuste, projektiedendajate ja asjakohaste sidusrühmadega. Koostöö peaks võimalikult palju rajanema riikide reguleerivate asutuste, põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemi haldurite ning muude, liikmesriikide ja komisjoni asutatud struktuuride olemasolevatel regionaalkoostöövormidel.
- (17) Liidu ühishuviprojektide loendis tuleks piirduda projektidega, mis aitavad kõige rohkem kaasa strateegiliste energiataristu esmatahtsate koridoride ja alade rakendamisele. Seetõttu on vajalik, et loendi kohta võtaks otsuseid vastu komisjon, kes samal ajal austab liikmesriikide õigust heaks kiita nende territooriumiga seotud ühishuviprojekte. Lisatud mõjuhindanguga läbiviidud analüüsi kohaselt on selliseid projekte hinnanguliselt umbes 100 projekti elektri- ja 50 gaasisektoris.
- (18) Ühishuviprojekte tuleks võimalikult kiiresti rakendada ning tähelepanelikult jälgida ja hinnata, hoides samas projektiedendajate halduskoormust võimalikult väiksena. Komisjon peaks teatavatesse raskustesse sattunud projektidele määrama Euroopa koordinaatorid.
- (19) Loamenetlused ei tohiks tekitada halduskoormust, mis on ebaproportsionaalselt suur võrreldes projekti suuruse või keerukusastmega, ega tõkestada üleeuroopaliste võrkude arendamist ja juurdepääsu turule. 19. veebruari 2009. aasta Euroopa Ülemkogus toodi esile vajadus investeerimistõkete kindlaksmääramise ja kõrvaldamise järele, sealhulgas planeerimis- ja konsultatsioonimenetluste lihtsustamise kaudu. Neid järeldusi toetas 4. veebruari 2011. aasta Euroopa Ülemkogu, kus jällegi rõhutati loamenetluste lihtsustamise ja tõhustamise tähtsust, austades samas siseriiklikku pädevust.
- (20) Ühishuviprojektide kiireks haldusmenetlemiseks tuleks neile riiklikul tasandil anda eelisstaatus. Pädevad asutused käsitavad ühishuviprojekte avalikku huvisse kuuluvatena. Tuleks anda load kahjuliku keskkonnamõjuga projektidele, mille suhtes on ülekaalukas avalik huvi, kui kõik direktiividega 92/43/EÜ ja 2000/60/EÜ sätestatud tingimused on täidetud.
- (21) Ühe siseriikliku pädeva asutuse loomine, mis integreeriks või koordineeriks kõiki loamenetlusi (universaalteenistus) peaks vähendama keerukust, suurendama tõhusust ja läbipaistvust ning aitama tihendada liikmesriikide koostööd.
- (22) Hoolimata juba kehtivatest normidest üldsuse osalemiseks keskkonnanalaste otsuste tegemisel on vaja täiendavaid meetmeid selleks, et tagada kõige rangemate

läbipaistvuse ja üldsuse osalemise normide järgmine ühishuviprojektide loamenetluse kõikide asjakohaste küsimuste käsitlemisel.

- (23) Nõukogu muudetud direktiivi 85/337/EÜ ning Århusi ja Espoo konventsioonide nõuetekohane ja koordineeritud rakendamine peaks tagama keskkonnamõju hindamise põhimõtete ühtlustamise, sealhulgas ka riikidevahelises kontekstis. Liikmesriigid peaksid koordineerima ühishuviprojektide hindamist ja võimaluse korral tagama ühishindamise.
- (24) Energiataristute arendamise hädavajadust silmas pidades peab loamenetluste lihtsustamisega kaasnema kindlaksmääratud tähtaeg, mille jooksul peavad asjaomased pädevad asutused võtma vastu otsuse projekti ehitustööde kohta. Nimetatud ajaline piirang peaks stimuleerima menetluste tõhusamat määratlemist ja läbiviimist ega tohiks mingil juhul kaasa tuua järeleandmisi keskkonnakaitse ja üldsuse osalemise rangete normide osas.
- (25) Käesolevat määrust ja eelkõige loamenetlust, üldsuse osalemist ja ühishuviprojektide rakendamist käsitlevaid sätteid tuleks kohaldada, ilma et see piiraks rahvusvaheliste ja liidu õigusaktide ning sealhulgas keskkonna ja inimtervise kaitset käsitlevate sätete ning ühise kalandus- ja merenduspoliitika raames vastu võetud sätete kohaldamist.
- (26) Kulude asjakohast jaotamist käsitleva arutelu aluseks peaks olema taristuprojekti kulude ja tulude hindamine, mis tehakse kogu energiasüsteemi hõlmava analüüsi jaoks ühtlustatud meetodika põhjal ja toimub kümneaastaste võrgu arengukavade raames, mille Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) ja Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik (ENTSO-G) on ette valmistanud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses²⁷ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta²⁸ ning mille Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet on läbi vaadanud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet²⁹.
- (27) Üha enam integreeritud energia siseturul on vaja selgeid ja läbipaistvaid eeskirju kulude riikidevaheliseks jaotamiseks, et kiirendada piiriülesesse taristusse investeerimist. 4. veebruari 2011. aasta Euroopa Ülemkogu tuletas meelde, kui tähtis on edendada võrkudesse investeerimist soodustavat reguleerivat raamistikku, millega kehtestatakse rahastamisvajadusega kooskõlas olevad tasud ning piiriüleste investeeringute kulude asjakohane jaotamine, suurendades konkurentsi ja konkurentsivõimet, eelkõige seoses Euroopa tööstusega, ning võttes arvesse mõju tarbijatele.
- (28) Kehtivate energia siseturu alaste õigusaktidega nõutakse, et gaasi- ja elektrivõrkude juurdepääsutasudega tekitataks asjakohased stiimulid investeeringute tegemiseks. Energia siseturгу käsitlevate õigusaktide kohaldamisel peaksid riikide reguleerivad asutused tagama, et ühishuviprojektide stiimulid, sealhulgas pikaajalised stiimulid,

²⁷ ELT L 211, 14.8.2009, lk 15.

²⁸ ELT L 211, 14.8.2009, lk 36.

²⁹ ELT L 211, 14.8.2009, lk 1.

oleksid vastavuses projekti eriskide tasemega. Elektri valdkonnas kehtib see eelkõige innovatiivse ülekandetehnoloogia kohta, mis võimaldab taastuvenergiat, hajutatud energiaallikaid või nõudlusreageeringut mastaapselt integreerida omavahel ühendatud võrkudesse, ning gaasi puhul ülekandetaristu kohta, mis pakub turule täiustatud võimsust või täiendavat paindlikkust, et võimaldada tarnehäirete korral lühiajalist kauplemist või varutarneid.

- (29) Euroopa majanduse elavdamise energeetikakavas³⁰ on näidatud, et erasektori vahendite kasutamine liidu olulise rahalise toetuse kaudu toob lisandväärtust ja võimaldab rakendada Euroopa tähtsusega projekte. 4. veebruari 2011. aasta Euroopa Ülemkogu tunnistas, et mõned energiataristuprojektid võivad vajada erasektori rahastamise võimendamiseks siiski piiratud mahus avaliku sektori rahastamist. Majandus- ja rahanduskriisi ning eelarvepiirangute tingimustes tuleks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus välja töötada sihtotstarbeline toetus, mida antakse toetuste ja finantsinstrumentide kaudu selleks, et energiataristu esmatähtsate koridoride ja alade rahastamiseks ligi tõmmata uusi investoreid, hoides samas liidu eelarvelist osalemist selles võimalikult väiksena.
- (30) Elektri, gaasi ja CO₂ alased ühishuviprojektid peaksid vastama tingimustele, et saada ettepanud Euroopa Ühendamise Rahastu määruse alusel liidu rahalist abi uuringuteks ja teatavatel tingimustel töödeks kas toetuste või innovatiivsete finantsinstrumentide kujul. Sellega tagatakse vajadustele vastava toetuse andmine niisugustele ühishuviprojektidele, mis ei ole kehtiva õigusraamistiku ja turutingimuste kohaselt tasuvad. Niisugune rahaline abi peaks tagama vajaliku sünergia rahastamisega liidu muude valdkondade poliitikavahendite kaudu. Eelkõige rahastab Euroopa tähtsusega energiataristut Euroopa Ühendamise Rahastu, kohaliku või piirkondliku tähtsusega energijaotuse nutivõrke rahastatakse aga struktuurifondidest. Need kaks rahastamisallikat seega täiendavad üksteist.
- (31) Seetõttu tuleks otsus nr 1364/2006/EÜ tunnistada kehtetuks.
- (32) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt üleeuroopaliste energiavõrkude arendamist ja koostalitlusvõimet ning selliste võrkudega ühendamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmed kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

³⁰ ELT L 200, 31.7.2009, lk 31.

I PEATÜKK – ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja -ala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse suunised I lisas sätestatud esmatähtsate üleeuroopalise energiataristu koridoride ja alade õigeaegseks arendamiseks ja koostalitlusvõimeks.
2. Täpsemalt hõlmab käesolev määrus järgnevat:
 - (a) kehtestatakse eeskirjad selliste ühishuviprojektide kindlaksmääramiseks, mis on vajalikud esmatähtsate koridoride ja alade rakendamiseks ja mis kuuluvad II lisas sätestatud elektri, gaasi, nafta ja CO₂ energiataristukategooriatesse;
 - (b) hõlbustatakse ühishuviprojektide õigeaegset rakendamist, kiirendades lubade andmist ja suurendades üldsuse osalemist;
 - (c) sätestatakse eeskirjad ühishuviprojektide kulude riikidevaheliseks jaotamiseks ja riskidega seotud stiimulite pakkumiseks;
 - (d) määratakse tingimused, millal ühishuviprojektid [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse Euroopa Ühendamise Rahastu loomise kohta] kohaselt vastavad liidu rahalise abi tingimustele.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse lisaks direktiivides 2009/28/EÜ, 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ ning määrustes (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 esitatud mõistetele järgmisi mõisteid:

1. „energiataristu” – igasugused füüsilised seadmed, mis on projekteeritud selleks, et oleks võimalik üle kanda ja jaotada elektrit või gaasi, transportida naftat või CO₂ või salvestada elektrit või hoiustada gaasi, ning mis asuvad Euroopa Liidus või ühendavad liitu ja üht või mitut kolmandat riiki;
2. „tervikotsus” – pädeva asutuse võetud otsus anda luba ehitada projektiga seotud energiataristu või keelduda sellise loa andmisest, ilma et see piiraks omandile ligipääsu andmist käsitlevate edaspidiste otsuste võtmist ega neile järgnevat halduslikku või kohtulikku apellatsioonimenetlust;
3. „projekt” – üks või mitu liini, torustikku, rajatist, seadet, paigaldist ja nendega seotud, II lisas osutatud taristukategooriat, mille eesmärgiks on ehitada uus energiataristu või tugevdada või remontida olemasolevat energiataristut;

4. „ühishuviprojekt” – projekt, mis on vajalik I lisa osutatud esmatähtsate energiataristu koridoride ja alade rakendamiseks;
5. „projektiedendaja” –
 - (a) põhivõrguettevõtja või ülekandesüsteemi haldur või jaotusvõrguettevõtja või jaotussüsteemi haldur või muu ettevõtja või investor, kes töötab välja ühishuviprojekti; või
 - (b) juhul kui tegemist on mitme põhivõrguettevõtja või ülekandesüsteemi halduri või jaotusvõrguettevõtja või jaotussüsteemi halduri või muu ettevõtja või investori või nende rühmadega, siis nendevahelise lepinguga määratud, kohaldatava siseriikliku õiguse kohane juriidilisest isikust üksus, kes suudab lepinguosaliste nimel võtta õiguslikke kohustusi ja finantskohustusi.

II PEATÜKK – ÜHISHUVIPROJEKTID

Artikkel 3

Ühishuviprojektide kindlaksmääramine

1. Komisjon kehtestab liidu ühishuviprojektide loendi. Loend vaadatakse läbi ja seda uuendatakse vastavalt vajadusele iga kahe aasta tagant. Esimene loend võetakse vastu hiljemalt 31. juuliks 2013.
2. Ühishuviprojektide kindlaksmääramiseks asutab komisjon III lisa 1. jaos määratletud piirkondliku rühma (edaspidi „rühm”), mis põhineb igal esmatähtsal koridoril ja alal ja selle vastaval geograafilistel katvusel, mis on sätestatud I lisas.
3. Iga rühm koostab III lisa 2. jaos sätestatud menetluse kohaselt ühishuviprojektide loendi ettepaneku, võttes arvesse iga projekti osatähtsust I lisa sätestatud esmatähtsate energiataristu koridoride ja alade rakendamisel ning seda, kuidas projektid vastavad artiklis 4 sätestatud kriteeriumidele. Iga üksiku projekti ettepanek nõuab heakskiitu liikmesriikidelt, mille territooriumiga see projekt on seotud.
4. II lisa punktides 1 ja 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate elektri- ja gaasiprojektide kohta esitab iga rühm hiljemalt kuus kuud enne lõikes 1 osutatud liidu loendi vastuvõtmiskuupäeva oma ühishuviprojektide loendi ettepaneku Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametile (edaspidi „koostööamet”).

II lisa punktides 3 ja 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvate nafta ja CO₂ transpordi projektide kohta esitab iga rühm hiljemalt kuus kuud enne lõikes 1 osutatud liidu loendi vastuvõtmiskuupäeva oma ühishuviprojektide loendi ettepaneku komisjonile.
5. II lisa punktides 1 ja 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate elektri- ja gaasiprojektide puhul esitab koostööamet komisjonile lõikes 4 osutatud ühishuviprojektide loendite ettepanekute kohta arvamuse kahe kuu jooksul alates kättesaamise kuupäevast, võttes eelkõige arvesse artiklis 4 sätestatud kriteeriumide ühtset rakendamist kõikides

rühmades ning Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (edaspidi „ENTSO-E”) ja Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (edaspidi „ENTSO-G”) poolt kooskõlas III lisa punkti 2 alapunktiga 6 läbi viidud analüüsi tulemusi.

6. II lisa punktides 3 ja 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvate nafta ja CO₂ transpordi projektide puhul hindab komisjon artiklis 4 sätestatud kriteeriumide rakendamist. II lisa punktis 4 sätestatud kategooriasse kuuluvate CO₂ projektide puhul võtab komisjon samuti arvesse projektide tulevase laiendamise võimalusi muude liikmesriikide kaasamiseks.
7. Pärast komisjoni otsust lõikes 1 osutatud vastuvõtmise kohta muutuvad ühishuviprojektid määruste (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 artiklis 12 osutatud vastavate piirkondlike investeerimiskavade, direktiivide 72/2009/EÜ ja 73/2009/EÜ artiklis 22 osutatud vastavate riiklike kümneaastaste võrgu arengukavade ning vajaduse korral muude riiklike taristukavade lahutamatuks osaks. Projektidele antakse kõikides nimetatud kavades kõige kõrgem võimalik prioriteet.

Artikkel 4 **Ühishuviprojektide kriteeriumid**

1. Ühishuviprojektid vastavad järgmistele üldistele kriteeriumidele:
 - (a) projekt on vajalik I lisa sätestatud esmatähtsate energiataristu koridoride ja alade rakendamiseks; ning
 - (b) projekt tasub majanduslikult, sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt ära; ning
 - (c) projekt hõlmab vähemalt kahte liikmesriiki, kas otseselt ühe või mitme liikmesriigi piire ületades või nii, et ühe liikmesriigi territooriumil asuval projektil on IV lisa punktis 1 sätestatud oluline piiriülene mõju.
2. Lisaks sellele kohaldatakse teatavatesse energiataristukategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele järgmisi erikriteeriume:
 - (a) II lisa punkti 1 alapunktides a–d sätestatud kategooriatesse kuuluvate elektri ülekandmise ja salvestamise projektide puhul annab projekt olulise panuse vähemalt ühe järgmise erikriteeriumi täitmisesse:
 - turgude integreerimine, konkurents ja süsteemi paindlikkus;
 - säästlikkus, muuhulgas taastuvenergia ülekannete kaudu suurimatesse tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse;
 - koostalitlusvõime ja süsteemi talitluskindlus;
 - (b) II lisa punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate gaasiprojektide puhul annab projekt olulise panuse vähemalt ühe järgmise erikriteeriumi täitmisesse:
 - turgude integreerimine, koostalitlusvõime ja süsteemi paindlikkus;

- varustuskindlus, muuhulgas tarneallikate, tarnijate ja tarneteede mitmekesistamise kaudu;
 - konkurents, muuhulgas tarneallikate, tarnijate ja tarneteede mitmekesistamise kaudu;
 - säästvus;
- (c) II lisa punkti 1 alapunktis e sätestatud kategooriasse kuuluvate elektri nutivõrkude projektide puhul annab projekt olulise panuse järgmiste eriülesannete täitmisesse:
- võrgukasutajate integreerimine ja kaasamine uute tehniliste nõuetega seoses kasutajate elektrinõudluse ja -pakkumisega;
 - elektri ülekande ja jaotuse tõhusus ja koostalitlus võrgu igapäevases töös;
 - võrgu kindlus, süsteemi juhtimine ja tarnekvaliteet;
 - tulevaste kulutõhusate võrguinvesteeringute optimeeritud planeerimine;
 - turu toimimine ja klienditeenused;
 - kasutajate kaasamine oma energiakasutuse juhtimisse;
- (d) II lisa punktis 3 sätestatud kategooriatesse kuuluvate naftatranspordiprojektide puhul annab projekt olulise panuse järgmise kolme erikriteeriumi täitmisesse:
- varustuskindlus, millega vähendatakse sõltuvust ühestainsast tarneallikast või tarneteest;
 - ressursside tõhus ja säästev kasutamine keskkonnariskide vähendamise kaudu;
 - koostalitlusvõime;
- (e) II lisa punktis 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvate CO₂ transpordi projektide puhul annab projekt olulise panuse järgmise kolme erikriteeriumi täitmisesse:
- CO₂ heite vältimine väikeste kuludega, säilitades samas energiavarustuse kindluse;
 - CO₂ transpordi vastupanuvõime ja kindluse suurendamine;
 - ressursside tõhus kasutamine, võimaldades mitmete CO₂ allikate ja säilitamiskohtade ühendamist ühise taristu kaudu ja vähendades keskkonnakoormust ja –riske.
3. II lisa punktides 1–3 sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide puhul hinnatakse käesolevas artiklis loetletud kriteeriumide täitmist kooskõlas IV lisa punktides 2–5 sätestatud näitajatega.

4. Sama prioriteedi rakendamises osalevate projektide paremusjärjestamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse ka iga ettepanud projekti kiireloomulisust turgude integreerimise ja konkurentsi, säästvuse ning varustuskindlusega seotud energiapoliitikaeesmärkide täitmisel, igast projektist mõjutatud liikmesriikide hulka ja seda, kuivõrd projekt täiendab teisi ettepanud projekte. II lisa punkti 1 alapunktis e sätestatud kategooriasse kuuluvate projektide puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse ka projekti mõjuväljas olevate kasutajate arvu, aastast energiatarbimist ning mitte-dispetšjuhitavate võimsustega toodetud energia osa nende kasutajate piirkonnas.

Artikkel 5

Rakendamine ja järelevalve

1. Projektiedendajad rakendavad ühishuviprojekte rakendamiskava kohaselt, mis sisaldab ka teostatavus- ja projekteerimisuuringute, õigusliku heakskiitmise, ehitamise ning projekti käikulaskmise ajakava ning artikli 11 lõikes 3 osutatud loamenetluse ajakava. Põhivõrguettevõtjad, ülekandesüsteemi haldurid, jaotusvõrguettevõtjad, jaotussüsteemi haldurid või muud ettevõtjad rakendavad oma piirkonna ühishuviprojekte.
2. Koostööamet ja rühmad jälgivad ühishuviprojektide rakendamisel tehtavaid edusamme. Rühmad võivad paluda täiendavat teavet lisaks lõigetega 3, 4 ja 5 ettenähtud teabele, kontrollida neile esitatud teavet kohapeal ja korraldada koosolekuid asjakohaste osapooltega. Samuti võivad rühmad soovida, et koostööamet võtaks meetmeid ühishuviprojektide rakendamise hõlbustamiseks.
3. Artikli 4 kohaselt ühishuviprojektiks väljavalitud projekti edendaja esitab iga väljavalimisele järgneva aasta 31. märtsiks aastaaruande koostööametile kõikide II lisa punktides 1 ja 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide kohta ja vastavale rühmale kõikide II lisa punktides 3 ja 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide kohta. Aruandes tuuakse üksikasjalikult välja:
 - (a) projekti arendamisel, ehitustööde tegemisel ja käikulaskmisel saavutatud edusammud, eelkõige seoses loamenetluse ja konsultatsiooniprotsessiga;
 - (b) vajaduse korral rakenduskava suhtes täheldatud viivitus ja muud kogetud raskused.
4. Kolme kuu jooksul pärast aastaaruannete saamist esitab koostööamet rühmadele II lisa punktides 1 ja 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate ühishuviprojektide kohta konsolideeritud aruande, milles hinnatakse saavutatud edusamme ja tehakse vajaduse korral ettepanekud viivitusest ja kogetud raskustest ülesaamiseks. Samuti hõlmab hinnang kooskõlas määruse (EÜ) nr 713/2009 artikli 6 lõigetega 8 ja 9 kogu liitu hõlmava võrgu arengukavade järjepidevat rakendamist I lisa sätestatud esmatähtsate energiataristu koridoride ja alade suhtes.
5. Artiklis 9 osutatud asjaomased pädevad asutused annavad igal aastal pärast lõikes 3 osutatud aastaaruannete kättesaamist toimuval koosolekul vastavale rühmale teavet selle vastaval territooriumil paiknevate ühishuviprojektide arengujärgu ja vajaduse korral rakendamise viivituse kohta.

6. Kui ühishuviprojekti käikulaskmine on ilma piisava põhjendusega hilinevad enam kui kaks aastat võrreldes rakenduskavaga, siis:
- (a) võtab selle projekti projektiedendaja projekti rakendamiseks vastu ühe või mitme muu ettevõtja või investori investeeringud. Võrguettevõtja või süsteemihaldur, kelle piirkonnas investeering tehakse, annab investeerivatele ettevõtjatele või investoritele investeeringu tegemiseks kogu vajaliku teabe, ühendab uued varad ülekandevõrku ja annab üldiselt oma parima selleks, et hõlbustada investeeringu tegemist ja ühishuviprojekti kindlat, usaldusväärset ja tõhusat tööd ning hooldust;
 - (b) võib komisjon käivitada kõikidele projektiedendajatele avatud projektikonkursi, et projekt vastavalt kokkulepitud ajakavale valmis ehitada.
7. Ühishuviprojekt võidakse liidu ühishuviprojektide loendist artikli 3 lõike 1 teises lauses sätestatud korras eemaldada, kui:
- (a) kogu energiasüsteemi hõlmav kulude-tulude analüüs, mille ENTSO-d on kooskõlas III lisa punktiga 6 läbi viinud, ei ole viinud projekti jaoks positiivse tulemuseni;
 - (b) projekt ei kuulu enam kümneaastasesse võrgu arengukavasse;
 - (c) artikli 3 lõike 1 kohane loendisse arvamine põhines ebaõigel teabel, mis oli otsustamisel määravaks asjaoluks;
 - (d) projekt ei vasta kehtivatele liidu õigusaktidele.

Liidu loendist eemaldatud projektid kaotavad kõik käesoleva määrusega ühishuviprojektidele ettenähtud õigused ja kohustused. Käesoleva artikliga ei piirata rahalisi vahendeid, mille liit on projektile enne eemaldamise otsustamist maksnud.

Artikkel 6 ***Euroopa koordinaatorid***

1. Kui ühishuviprojektil tekivad olulised rakendamisraskused, võib komisjon projektile kuni üheks aastaks määrata Euroopa koordinaatori ja seda võib uuendada kaks korda.
2. Euroopa koordinaator täidab järgmisi ülesandeid:
 - (a) edendab projekti, mille Euroopa koordinaatoriks ta on määratud, ning piiriülest dialoogi projektiedendajate ja kõikide asjaomaste sidusrühmade vahel;
 - (b) aitab vajadust mööda kõiki osapooli asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimisel ja projekti jaoks vajalike lubade saamisel;
 - (c) tagab, et asjaomased liikmesriigid pakuvad projekti ettevalmistamiseks ja rakendamiseks asjakohast tuge ja strateegilist suunamist;
 - (d) esitab komisjonile igal aastal aruande projekti edenemise kohta ning raskuste ja takistuste kohta, mis võivad tõenäoliselt põhjustada projekti käikulaskmise

kuupäeva olulist hilinemist. Komisjon edastab aruande asjaomastele rühmadele ja Euroopa Parlamendile.

3. Euroopa koordinaator valitakse kogemuse põhjal, mis tal on seoses asjaomase projektiga määratud konkreetsete ülesannetega.
4. Euroopa koordinaatori määramise otsuses täpsustatakse tema pädevus, mandaadi kestus, konkreetsed ülesanded ja vastavad tähtajad ning metoodika, mida tal tuleb järgida. Koordineerimise ulatus on proportsionaalne projekti keerukuse ja hinnangulise maksumusega.
5. Asjaomased liikmesriigid teevad Euroopa koordinaatoriga koostööd, kui ta täidab lõigetes 2 ja 4 osutatud talle määratud ülesandeid.

III PEATÜKK – Loa andmine ja üldsuse osalemine

Artikkel 7 **Ühishuvikord**

1. Loamenetluste kiirendamiseks ja avaliku sektori suuremaks kaasamiseks kohaldatakse käesolevat peatükki kõigi ühishuviprojektide suhtes.

Artikkel 8 **Ühishuviprojektide eelisstaatus**

1. Ühishuviprojekte käsitatakse riigi jaoks äärmiselt oluliste projektidena ja neid käsitatakse sellistena ka loamenetlustes vastavalt asjaomase energiataristuliigi suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktide sätetele sellise käsitamise kohta, kui need on olemas.
2. Liidu ühishuviprojektide loendi vastuvõtmisega määratakse kindlaks, et kõnealused projektid on asjaomaste liikmesriikide avalikus huvis ja vajalikud ning kõik asjakohased osalejad tunnistavad neid sellistena.
3. Ühishuviprojektidega seotud dokumentide tõhusa menetlemise tagamiseks kindlustavad projektiedendajad ja kõik asjaomased ametiasutused projektidele ressursside jagamisel võimalikult suure eelisstaatus.
4. Artiklis 11 sätestatud tähtaegadest kinnipidamiseks ja ühishuviprojektide elluviimise halduskoormuse vähendamiseks võtavad liikmesriigid üheksa kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest meetmed keskkonnahindamise menetluste lihtsustamiseks. Need meetmed ei mõjuta liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmist.

Kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest esitab komisjon suunised, millele tuginedes saavad liikmesriigid sobivad meetmed kindlaks määrata ning mille

abil tagatakse ELi õigusaktidega ühishuviprojektide jaoks ettenähtud keskkonnanhindamise menetluste ühtne kohaldamine.

5. Seoses direktiivi 92/43/EÜ artikli 6 lõikes 4 ja direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 7 käsitletud keskkonnamõjuga käsitatakse ühishuviprojekte avalikus huvis olevatena ning neid võib käsitada ülekaalukas avalikus huvis olevatena, kui täidetud on kõik kõnealuste direktiivide tingimused.

Kui direktiivi 92/43/EÜ kohaselt on vajalik komisjoni arvamus, tagavad komisjon ja artikli 9 kohane pädev asutus, et otsus projekti ülekaalukas avalikus huvis olemise kohta tehakse artikli 11 lõike 1 kohase tähtaja jooksul.

Artikkel 9 **Loamenetluse korraldus**

1. Kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest määrab iga liikmesriik siseriikliku pädeva asutuse, kelle vastutusel hõlbustatakse ja koordineeritakse ühishuviprojektide loamenetlust ning täidetakse loamenetlusega seotud asjakohaseid ülesandeid, mis on kindlaks määratud käesolevas peatükis.
2. Kõnealune pädev asutus teeb tervikotsuse artikli 11 lõikes 1 osutatud tähtaja jooksul ning ilma et see piiraks liidu ja rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud asjakohaste nõuete täitmist, ühe järgmise süsteemi kohaselt:
 - (a) integreeritud süsteem: pädeva asutuse tervikotsus on ainus seadusega ettenähtud loamenetluse tulemusel tehtav õiguslikult siduv otsus. Muud projektiga seotud ametiasutused võivad kooskõlas siseriiklike õigusaktidega esitada menetluse raames oma seisukohad, mida pädev asutus võtab arvesse;
 - (b) koordineeritud süsteem: tervikotsus võib hõlmata mitut pädeva asutuse ja muude asjaomaste ametiasutuste õiguslikult siduvat üksikotsust. Pädev asutus määrab üksikjuhtumite põhjal mõistliku tähtaja, mille jooksul tuleb kõnealused otsused teha. Pädev asutus võib teha muu asjaomase riikliku asutuse eest üksikotsuse, kui kõnealune asutus ei ole tähtaja jooksul otsust teinud või kui viivitust ei ole piisavalt põhjendatud. Pädev asutus võib lükata tagasi muu siseriikliku asutuse otsuse, kui seda ei ole tema arvates piisavalt põhjendatud asjaomase asutuse esitatud tõenditega. Pädev asutus tagab rahvusvahelistes ja liidu õigusaktides sätestatud asjakohaste nõuete täitmise ning peab oma otsust nõuetekohaselt põhjendama.
3. Kui ühishuviprojekti kohta tuleb teha otsuseid mitmes liikmesriigis, võtavad asjakohased pädevad asutused kõik vajalikud meetmed, et kindlustada tulemuslik ja tõhus koostöö ja tegevuse koordineerimine, sh Espoo konventsiooni ja artikli 11 lõikes 3 osutatud sätete järgimine. Liikmesriigid püüavad ette näha ühismenetlused, eelkõige keskkonnamõju hindamiseks.
4. Liikmesriigid püüavad tagada, et tervikotsuse sisulist või protseduurilist seaduslikkust vaidlustavaid kaebusi menetletakse võimalikult tõhusalt.

Artikkel 10
Läbipaistvus ja üldsuse osalemine

1. Selleks et suurendada läbipaistvust kõikide asjaomaste sidusrühmade jaoks, avaldab pädev asutus üheksa kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest ühishuviprojektide loamenetluse käsiraamatu. Käsiraamatut ajakohastatakse vajaduse korral ja see tehakse üldsusele kättesaadavaks. Käsiraamat sisaldab vähemalt VI lisa punktis 1 kindlaksmääratud teavet.
2. Ilma et see piiraks Århusi ja Espoo konventsioonis ning liidu asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuete kohaldamist, järgivad kõik loamenetluses osalejad üldsuse osalemise põhimõtteid, mis on sätestatud VI lisa punktis 2.
3. Kolme kuu jooksul alates loamenetluse alustamisest vastavalt artikli 11 lõike 1 punktile a koostab projektiedendaja üldsuse osalemise kontseptsiooni ja esitab selle pädevale asutusele. Pädev asutus taotleb kõnealuse kontseptsiooni muutmist või kiidab selle heaks ühe kuu jooksul. Kontseptsioon sisaldab vähemalt VI lisa punktis 3 kindlaksmääratud teavet.
4. Enne taotlusedokumentide esitamist pädevale asutusele vastavalt artikli 11 lõike 1 punktile a korraldab projektiedendaja või pädev asutus, kui see on ette nähtud siseriikliku õigusaktiga, vähemalt ühe avaliku arutelu. Avaliku arutelu käigus teavitatakse VI lisa punkti 2 alapunktis a osutatud sidusrühmi projektist selle algetapis ning selgitatakse välja kõige sobivam asukoht või paiknemistee ja taotlusedokumentides lahendamist vajavad küsimused. Kõnealuse avaliku arutelu läbiviimise miinimumtingimused on täpsustatud VI lisa punktis 4. Projektiedendaja koostab aruande, milles võtab kokku taotlusedokumentide esitamisele eelnenud üldsuse osalemise tulemused, ning esitab selle aruande koos taotlusedokumentidega pädevale asutusele, kes võtab kõnealuseid tulemusi arvesse tervikotsuse tegemisel.
5. Mitme liikmesriigi piire ületava projekti korral toimub igas asjaomases liikmesriigis lõike 4 kohane avalik arutelu hiljemalt kahe kuu jooksul alates esimese avaliku arutelu käivitamisest ühes kõnealuses liikmesriigis.
6. Kui projektil on tõenäoliselt oluline kahjulik piiriülene mõju ühes või mitmes naaberliikmesriigis, st kui kohaldatakse direktiivi 85/337/EMÜ artiklit 7 ja Espoo konventsiooni, tehakse asjakohane teave kättesaadavaks asjaomaste naaberliikmesriikide pädevatele asutustele. Kõnealuste naaberliikmesriikide pädevad asutused teatavad, kas nad soovivad osaleda asjakohastes avalikes aruteludes.
7. Projektiedendaja või pädev asutus, kui see on ette nähtud siseriikliku õigusaktiga, koostab projektiga seotud teabe avaldamiseks veebisaidi ja ajakohastab seda korrapäraselt; kõnealune veebisait on seotud komisjoni veebisaidiga ja vastab VI lisa punkti 5 nõuetele. Tundlikku äriteavet käsitatakse konfidentsiaalsena.

Projektiedendajad avaldavad asjakohast teavet ka muude sobivate teabekanalite kaudu, millele üldsusel on vaba juurdepääs.

Artikkel 11
Loamenetluse kestus ja läbiviimine

1. Loamenetlus toimub kahes etapis ja kestab maksimaalselt kolm aastat:
 - (a) eeltaotluse menetlus toimub loamenetluse algusest kuni esitatud taotlusedokumentide heakskiitmiseni pädeva asutuse poolt ning kestab maksimaalselt kaks aastat.

Loamenetluse alustamiseks teatavad projektiedendajad asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele projektist kirjalikult ja lisavad selle piisavalt üksikasjaliku kirjelduse. Hiljemalt kaks nädalat pärast sellise teate kättesaamist kiidab pädev asutus teate kirjalikult heaks või kui projekt ei ole tema arvates loamenetluse alustamiseks piisavalt küps, lükkab selle kirjalikult tagasi. Tagasilükkamise korral põhjendab pädev asutus oma otsust. Loamenetluse alguseks loetakse kuupäeva, mil pädev asutus kiitis teate heaks. Kui projekt hõlmab mitut liikmesriiki, loetakse loamenetluse alguseks kuupäeva, mil viimane asjaomane pädev asutus kiitis teate heaks;
 - (b) seadusega ettenähtud loamenetlus algab esitatud taotlusedokumentide heakskiitmisega ja lõpeb pädeva asutuse tervikotsusega ning kestab maksimaalselt üks aasta. Vajaduse korral võivad liikmesriigid seda tähtaega lühendada.
2. Ühe kuu jooksul alates loamenetluse algusest vastavalt lõike 1 punktile a määrab pädev asutus tihedas koostöös muude asjaomaste ametiasutustega kindlaks, kui ulatuslikke materjale ja kui üksikasjalikku teavet peavad sisaldama projektiedendaja poolt tervikotsuse taotlemiseks esitatavad taotlusedokumentid. Selleks kasutab ta VI lisa punkti 1 alapunktis e osutatud kontrollnimekirja. Kõnealuse ülesande täitmiseks korraldatakse vähemalt üks koosolek pädeva asutuse ja projektiedendaja, ning kui pädev asutus peab seda vajalikuks, koos muude asjaomaste ametiasutuste ja sidusrühmadega. Hiljemalt ühe kuu jooksul pärast kõnealust koosolekut edastatakse projektiedendajale ja tehakse üldsusele kättesaadavaks üksikasjalikud taotlemistingimused koos koosoleku tulemustega.
3. Kolme kuu jooksul alates loamenetluse algusest vastavalt lõike 1 punktile a koostab pädev asutus tihedas koostöös projektiedendaja ja muude asjaomaste ametiasutustega ning lõike 2 kohase tegevuse tulemusi arvesse võttes loamenetluse üksikasjaliku ajakava, milles määrab kindlaks vähemalt järgmise:
 - (a) vajaminevad otsused ja arvamused;
 - (b) projektiga tõenäoliselt seotud ametiasutused, sidusrühmad ja üldsus;
 - (c) menetluse üksiketapid ja nende kestus;
 - (d) tervikotsuse tegemiseks olulised vahe-eesmärgid ja nende saavutamise tähtajad;
 - (e) ametiasutuste kavandatud ressursid ja vajadus võimalike lisaressursside järele.

Mitme liikmesriigi piire ületava projekti korral kooskõlastavad asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused oma ajakavasid ja koostavad ühise kava.

4. Projektiedendaja tagab taotlusedokumentide täielikkuse ja piisava kvaliteedi ning küsib selle kohta pädeva asutuse arvamust võimalikult vara eeltaotluse menetluse ajal. Projektiedendaja teeb pädeva asutusega tähtaegadest kinnipidamiseks koostööd ja järgib lõikes 3 sätestatud üksikasjalikku ajakava.
5. Vajaduse korral taotleb pädev asutus ühe kuu jooksul alates taotlusedokumentide kättesaamisest projektiedendajalt puuduvat teavet, mis võib olla seotud vaid üksikasjalikes taotlemistingimustes kindlaksmääratud elementidega. Ühe kuu jooksul alates täielike taotlusedokumentide kättesaamisest kiidab pädev asutus taotluse kirjalikult heaks. Pärast seda võib lisateavet taotleda vaid siis, kui see on õigustatud uute asjaoludega ja pädev asutus on taotlust nõuetekohaselt selgitanud.
6. Tervikotsuse tähtaja möödumise korral teatab pädev asutus pädevale rühmale loamenetluse võimalikult kiireks lõpuleviimiseks võetud või võetavad meetmed. Kõnealune rühm võib paluda pädeval asutusel sellealastest edusammudest korrapäraselt ette kanda.
7. Eespool esitatud sätetes nimetatud tähtajad ei mõjuta rahvusvahelistest ega liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmist.

IV PEATÜKK – Reguleerimine

Artikkel 12

Kogu energiasüsteemi hõlmav kulude-tulude analüüs

1. Ühe kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest esitavad ENTSO-E ja ENTSO-G koostööametile ja komisjonile kumbki oma metoodika (sh võrgu ja turu modelleerimise meetodid) II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate ühishuviprojektide kulude ja tulude ühtlustatud analüüsimiseks liidu tasandil ja kogu energiasüsteemi hõlmates. Metoodika koostatakse V lisa põhimõtete kohaselt.
2. Kolme kuu jooksul alates kõnealuse metoodika kättesaamisest esitab koostööamet pärast ametlikku arutelu kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavate organisatsioonidega komisjonile selle kohta arvamuse.
3. Kolme kuu jooksul alates koostööameti arvamuse kättesaamisest esitab komisjon kõnealuse metoodika kohta arvamuse.
4. Kolme kuu jooksul alates komisjoni arvamuse kättesaamisest muudavad ENTSO-E ja ENTSO-G oma metoodikat vastavalt kõnealusele arvamusele ja esitavad selle komisjonile heakskiitmiseks.

5. Kahe nädala jooksul alates komisjoni heakskiidu saamisest avaldavad ENTSO-E ja ENTSO-G kõnealuse metoodika oma veebisaidil. Taotluse korral edastavad nad komisjonile ja koostööametile piisavalt täpsel kujul kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja asjakohaste konfidentsiaalsuskokkulepetega vastavad V lisa punktis 1 kindlaksmääratud lähteandmed ning muud asjakohased koormusvoogude, võrgu- ja turuandmed. Andmed kehtivad taotluse esitamise kuupäeval. Komisjon ja koostööamet tagavad, et saadud andmeid käsitaksid konfidentsiaalsetena nii nemad ise kui ka kõik osalised, kes nimetatud andmeid nende jaoks analüüsivad.
6. Metoodikat ajakohastatakse ja täiustatakse korrapäraselt lõigetes 1–5 sätestatud korras. Koostööamet võib pärast ametlikku nõupidamist kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavate organisatsioonidega ja komisjoniga taotleda sellist ajakohastamist ja täiustamist, esitades nõuetekohased põhjendused ja tähtajad.
7. Metoodika abil tehakse kulude-tulude analüüsi võrgu kõikide järgmiste kümneaastaste arengukavade raames, mille ENTSO-E või ENTSO-G koostavad vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 8 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 8.
8. 31. detsembriks 2016 esitavad ENTSO-E ja ENTSO-G ühiselt komisjonile ja koostööametile elektri ja gaasi ülekandmist ning elektri salvestamist ja gaasi hoiustamist käsitleva ühtse elektri- ja gaasituru ja -võrgu mudeli, mis hõlmab I lisa kindlaksmääratud ning V lisa põhimõtete kohaselt väljatöötatud esmatähtsaid koridore ja alasid. Pärast seda, kui komisjon on kõnealuse mudeli heaks kiitnud lõigetes 2–4 sätestatud korras, lisatakse see metoodikasse.

Artikkel 13

Piiriülese mõjuga investeringute võimaldamine

1. II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate ühishuviprojektidega seotud investeerimiskulud katavad selliste liikmesriikide ülekandesüsteemi haldurid ja põhivõrguettevõtjad, kellele avaldab projekt positiivset puhasmõju, ning need kulud maksavad kinni võrgu kasutajad võrgule juurdepääsu tariifide kaudu.

Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata selliste ühishuviprojektide suhtes, millele on antud vabastus vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artiklile 36 või määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 17.
2. Riikide reguleerivad asutused võtavad direktiivi 2009/72/EÜ artikli 37 lõike 1 punkti a ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 1 punkti a kohasel tariifide kindlaksmääramisel ja kinnitamisel arvesse ülekandesüsteemi halduri või põhivõrguettevõtja või muu projektiedendaja tegelikke investeerimiskulusid ning kulude riikidevahelist jaotamist vastavalt lõikele 3, niivõrd kui need kulud vastavad tõhusa ja võrreldava struktuuriga ettevõtja kuludele.
3. Ilma et see mõjutaks ühishuviprojektidesse investeerimist asjaomaste ülekandesüsteemi haldurite või põhivõrguettevõtjate vastastikuste kokkulepete alusel, kinnitavad riikide reguleerivad asutused ühiselt investeringud ja võtavad ühiselt vastu otsused ühishuviprojektide või nende pakettide vastavate kulude

riikidevahelise jaotamise kohta ning investeerimiskulude arvessevõtu kohta ülekandetariifides.

4. II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate ühishuviprojektide edendajad hoiavad kõiki asjaomaseid riigi reguleerivaid asutusi korrapäraselt kursis projekti arengu ning väljaselgitatud kulude ja mõjuga. Niipea kui artikli 3 kohaselt väljavalitud ja II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluv projekt on piisavalt küps, esitab projektiedendaja asjakohastele riigi reguleerivatele asutustele investeerimistaotluse, sh kulude riikidevahelise jaotamise kohta, koos järgmisega:

- (a) artikli 12 kohaselt koostatud metoodika abil tehtud kulude-tulude analüüs; ning
- (b) äriplaan, milles on hinnatud projekti rahalist elujõudu ja märgitud valitud rahastamislahendus, ning II lisa punktis 2 osutatud kategooriatesse kuuluvate projektide korral turu-uuringute tulemused.

Kui projekti edendab mitu ettevõtjat või investorit, esitavad nad oma investeerimistaotluse ühiselt.

Liidu ühishuviprojektide loendisse kuuluvate projektide edendajad esitavad investeerimistaotluse 30. septembriks 2013.

Riikide reguleerivad asutused esitavad kõigi investeerimistaotluste koopiad teavitamise eesmärgil koostööametile kohe pärast nende kättesaamist.

Riikide reguleerivad asutused ja koostööamet tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

5. Kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane asjaomane riigi reguleeriv asutus sai kätte viimase investeerimistaotluse, teevad riikide reguleerivad asutused pärast nõupidamist asjaomaste projektiedendajatega ühise otsuse selliste investeerimiskulude jaotamise kohta, mida iga ülekandesüsteemi haldur või põhivõrguettevõtja seoses projektiga kannab, ning nende kulude arvessevõtu kohta võrgutariifides. Riikide reguleerivad asutused võivad otsustada jaotada vaid osa kõnealustest kuludest või jaotada kulud ühishuviprojektide paketi vahel.

Kulude riikidevahelisel jaotamisel võetakse arvesse projekti majandus-, sotsiaal- ja keskkonnakulu ja -tulu asjaomastes liikmesriikides ning võimalikku rahalise toetuse vajalikkust.

Kõnealusest otsusest teatavad riikide pädevad asutused viivitamata koostööametile, lisades kogu nimetatud otsusega seotud asjakohase teabe. Eelkõige sisaldab see teave kulude liikmesriikide vahel jaotamise üksikasjalikke põhjendusi, näiteks:

- (a) väljaselgitatud mõju (sh võrgutariifide mõju igale asjaomasele liikmesriigile) hinnang;
- (b) lõike 4 punktis b osutatud äriplaani hinnang;
- (c) projekti eeldatav positiivne välismõju piirkondadele või kogu liidule;

(d) asjaomaste projektiedendajatega peetud nõupidamise tulemus.

Kulude jaotamise otsus avaldatakse.

6. Kui asjaomased riikide reguleerivad asutused ei ole jõudnud investeerimistaotluse osas kokkuleppele kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus sai kätte kõnealuse investeerimistaotluse, teavitavad nad viivitamata koostööametit.

Sel juhul või asjaomaste riikide reguleerivate asutuste ühise taotluse korral teeb koostööamet kolme kuu jooksul alates tema poole pöördumisest otsuse investeerimistaotluse, sh lõike 4 kohase kulude riikidevahelise jaotamise, ning investeerimiskulude tariifides arvessevõtu kohta.

Enne otsuse tegemist peab koostööamet nõu asjaomaste riikide reguleerivate asutuste ja projektiedendajatega. Kui koostööamet soovib lisateavet, võib teises lõigus osutatud kolmekuulist ajavahemikku pikendada kahe kuu võrra. Kahekuuline lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast.

Kulude jaotamise otsus avaldatakse.

7. Koostööamet edastab komisjonile viivitamata kõikide otsuste koopiad koos kogu igat otsust käsitleva asjakohase teabega. Selle teabe võib esitada kokkuvõtlikult. Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
8. Kõnealune kulude jaotamine ei mõjuta ülekandesüsteemi haldurite või põhivõrguettevõtjate õigust kohaldada võrgule juurdepääsu tasusid ega riikide reguleerivate asutuste õigust neid kinnitada vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ ja direktiivi 2009/73/EÜ artiklile 32, määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 14 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 13.

Artikkel 14

Stiimulid

1. Kui projektiedendajale kaasneb II lisa punktides 1 ja 2 sätestatud kategooriatesse kuuluva ühishuviprojekti (v.a pumpelektrijaama projekti) arendamise, ehitamise, haldamise või hooldamisega suurem risk kui tavaliselt kaasneks võrreldava taristuprojektiga ja kui sellist riski ei hõlma direktiivi 2009/73/EÜ artikli 36 või määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 kohane vabastus, tagavad riikide reguleerivad asutused, et direktiivi 2009/72/EÜ artikli 37 lõike 8, direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 8, määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 14 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 13 kohaldamisel pakutakse kõnealuse projekti teostamiseks asjakohaseid stiimuleid.
2. Riikide reguleerivad asutused võtavad selliste stiimulite pakkumise üle otsustamisel arvesse artikli 12 kohaselt koostatud metoodika abil tehtud kulude-tulude analüüsi tulemusi ja eelkõige projekti positiivset välismõju piirkondadele või kogu liidule. Lisaks analüüsivad riikide reguleerivad asutused projektiedendaja kantavaid eririske, nende vähendamiseks võetud meetmeid ja kõnealuse riskiprofiili põhjendust, pidades silmas projekti positiivset puhasmõju võrreldes riskivabama alternatiiviga. Stiimuleid pakutakse eelkõige seoses maismaa ja avamere uue ülekandetehnoloogia ja kulude katmatajätmise riskide ning arendusriskidega.

3. Stiimuli pakkumise üle otsustamisel võetakse arvesse kantava riski laadi ja otsus hõlmab järgmist:
 - (a) ennetavate investeeringute eeskirjad; või
 - (b) projekti käikulaskmisele eelnenud tõhusate investeerimislahenduste kajastamise eeskirjad; või
 - (c) projekti investeeritud kapitalilt lisakasumi võimaldamise eeskirjad; või
 - (d) muud vajalikuks ja asjakohaseks peetavad meetmed.
4. Koostööamet esitab 31. detsembriks 2013 kooskõlas määruse (EÜ) nr 713/2009 artikli 7 lõikega 2 järgmised suunised:
 - (a) lõikes 1 osutatud stiimulite kohta riikide reguleerivate asutuste parimate tavade võrdluse põhjal;
 - (b) elektri ja gaasi ülekandmise projektidesse investeerimisega kaasnevate suuremate riskide hindamise ühtse metoodika kohta.
5. Kõik riikide reguleerivad asutused avaldavad 31. juuliks 2013 elektri ja gaasi ülekandmise projektidesse tehtavate investeeringute ning nendega kaasnevate suuremate riskide hindamise metoodika ja kriteeriumid.
6. Komisjon võib esitada suunised käesolevas artiklis sätestatud stiimulite kohta vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõigetele 1–3 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 23 lõikele 1.

V PEATÜKK – Rahastamine

Artikkel 15

Liidu rahalise abi tingimustele vastavad projektid

1. II lisa punktides 1, 2 ja 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele võib anda liidu rahalist abi uuringutoetuste ja finantsinstrumentide kaudu vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele Euroopa Ühendamise Rahastu loomise kohta].
2. II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele, v.a pumpelektrijaamade projektidele, antakse liidu rahalist abi ka tööde tegemise toetuste kujul vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele Euroopa Ühendamise Rahastu loomise kohta], kui neid projekte teostatakse artikli 5 lõike 6 punktis b sätestatud korras või kui need vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- (a) projekti kulude ja tulude analüüsimisel artikli 13 lõike 4 punkti a kohaselt tõendatakse olulist positiivset välismõju, nt varustuskindlus, solidaarsus või innovatsioon; ning
 - (b) projekt ei ole äriplaani ega muude (eelkõige võimalike investorite või võlausaldajate koostatud) hinnangute kohaselt äriliselt tasuv. Projekti ärilise tasuvuse hindamisel võetakse arvesse artikli 14 lõikes 3 osutatud otsust stiimulite kohta ja selle põhjendusi; ning
 - (c) projekti kohta on tehtud artikli 13 kohane kulude riikidevahelise jaotamise otsus või on riikide reguleerivad asutused ja koostööamet esitanud arvamuse direktiivi 2009/73/EÜ artikli 36 või määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 kohase vabastuse saanud projekti ärilise tasuvuse kohta.
3. II lisa punkti 1 alapunktis e ja punktis 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvatele ühishuviprojektidele antakse samuti liidu rahalist abi tööde tegemise toetuste kujul vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele Euroopa Ühendamise Rahastu loomise kohta], kui asjaomased projektiedendajad suudavad selgelt tõendada projekti olulist positiivset välismõju ja selle ärilise tasuvuse puudumist.

VI PEATÜKK – Lõppsätted

Artikkel 16

Aruandlus ja hindamine

Hiljemalt 2017. aastal avaldab komisjon aruande ühishuviprojektide rakendamise kohta. Aruandes hinnatakse järgmist:

- (a) artikli 3 kohaselt väljavalitud ühishuviprojektide arendamisel, ehitustööde tegemisel ja käikulaskmisel tehtud edusammud ning vajaduse korral rakenduse viivitus ja muud kogetud raskused;
- (b) liidu poolt kooskõlas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega Euroopa Ühendamise Rahastu loomise kohta] ühishuviprojektide jaoks eraldatud ja väljamakstud rahasummad võrreldes rahastatud ühishuviprojektide koguväärtusega;
- (c) elektri- ja gaasisektori puhul liikmesriikide vaheliste ühenduste loomine, sellega seotud energiahindade areng ning energiavõrgu tõrgete arv, põhjused ja majanduskulu;
- (d) seoses lubade andmise ja üldsuse osalemisega:
 - ühishuviprojektide loamenetluste keskmine ja maksimaalne kestus, sh menetluse iga etapi kestus, võrreldes artikli 11 lõikes 3 osutatud algsete oluliste vahe-eesmärkide saavutamise ajakavaga;
 - vastuseis ühishuviprojektidele (eelkõige avaliku arutelu käigus saadud kirjalike vastuväidete ja õiguskaitsemenetluste arv);

- (e) seoses reguleerimisega:
- selliste ühisprojektide arv, mille kohta on tehtud artikli 13 kohane kulude riikidevahelise jaotamise otsus;
 - selliste ühisprojektide arv ja laad, mille jaoks on tagatud artikli 14 kohased konkreetsed stiimulid.

Artikkel 17 **Teave ja selle avaldamine**

Komisjon loob taristu läbipaistvusplatvormi, mis on üldsusele kergesti juurdepääsetav. Platvorm sisaldab järgmist teavet:

- (a) korrapäraselt ajakohastatud üldteave (sh geograafiline teave) kõigi ühishuviprojektide kohta;
- (b) iga ühishuviprojekti rakenduskava;
- (c) artikli 12 kohaselt koostatud metoodika abil asjaomaste ühishuviprojektide kulude ja tulude analüüsimisel saadud tulemused, v.a tundlik äriteave.

Artikkel 18 **Üleminekusätted**

Käesolev määrus ei mõjuta sellise rahalise abi andmist, jätkamist ega muutmist, mida komisjon on andnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 680/2007³¹ kohaste projektikonkursside tulemusel otsuse 1364/2006/EÜ I ja III lisas loetletud projektide jaoks või selliste eesmärkide täitmiseks, mis põhinevad üleeuroopalise energiavõrgu (TEN-E) kulude asjakohastel kategooriatel vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1083/2006³².

Artikkel 19 **Kehtetuks tunnistamine**

Otsus 1364/2006/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014. Käesolevast määrusest ei tulene õigusi otsuse 1364/2006/EÜ I ja III lisas loetletud projektide suhtes.

Artikkel 20 **Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2013.

³¹ ELT L 162, 22.6.2007, lk 1.

³² ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

ILISA

ENERGIATARISTU ESMATÄHTSAD KORIDORID JA ALAD

Käesolevat määrust kohaldatakse üleeuroopalise energiataristu esmatähtsate koridoride ja alade suhtes.

1. ESMATÄHTSAD ELEKTRIKORIDORID

- (1) *Põhjamere elektrivõrk*: Põhjameres, Iiri meres, La Manche'i väinas, Läänemeres ja neid ümbritsevates vetes paiknev integreeritud elektrivõrk elektri transportimiseks taastuvatest avamere energiaallikatest tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse ning riikidevahelise elektrikaubanduse laiendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Belgia, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Taani ja Ühendkuningriik.

- (2) *Põhja-lõuna ühendatud elektrivõrgud Lääne-Euroopas*: kõnealuse piirkonna liikmesriikide võrkude vahelised ühendused ja ühendused Vahemere-äärsete kolmandate riikidega eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri võrku integreerimiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa ja Ühendkuningriik.

- (3) *Põhja-lõuna ühendatud elektrivõrgud Ida-Euroopa kesk- ja lõunaosas*: põhja-lõuna ja ida-lääne suunalised ühendused ja siseliinid siseturu väljakujundamiseks ning taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri integreerimiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Itaalia, Kreeka, Küpros, Poola, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik, Ungari.

- (4) *Läänemere energiaturu elektrivõrkude ühendamise kava*: Läänemeremaade võrkudevahelised ühendused ja riigisiseste võrgutaristute vastav täiustamine, et lõpetada Baltimaade eraldatus ning kiiremini integreerida piirkonna turud.

Asjaomased liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani.

2. ESMATÄHTSAD GAASIKORIDORID

- (5) *Põhja-lõuna ühendatud gaasivõrgud Lääne-Euroopas*: Lääne-Euroopa põhja-lõuna suunaliste gaasivoogude võrkudevahelise ühendamise võimsus tarneteede mitmekesistamiseks ja gaasi lühiajalise väljundvõimsuse suurendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa ja Ühendkuningriik.

- (6) *Põhja-lõuna ühendatud gaasivõrgud Ida-Euroopa kesk- ja lõunaosas:* Läänemere piirkonna ning Aadria, Egeuse ja Musta mere piirkonna ühendatud gaasi võrgud eelkõige gaasitarnete mitmekesistamiseks ja varustuskindluse suurendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Itaalia, Kreeka, Küpros, Poola, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik, Ungari.

- (7) *Lõunapoolne gaasikoridor:* gaasi ülekandmine liitu Kaspia mere piirkonnast, Kesk-Aasiast, Lähis-Idast ja Vahemere idapiirkonnast, et mitmekesistada gaasitarneid.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Itaalia, Kreeka, Küpros, Poola, Prantsusmaa, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik, Ungari.

- (8) *Läänemere energiaturu gaasivõrkude ühendamise kava:* taristu loomine, et lõpetada Baltimaade ja Soome eraldatus, nende sõltuvus ühest tarnijast ning mitmekesistada gaasitarneid Läänemere piirkonnas.

Asjaomased liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani.

3. ESMATÄHTIS NAFTAKORIDOR

- (9) *Naftatarneühendused Ida-Euroopa keskosas:* Ida-Euroopa keskosas paikneva naftatorustike võrgu koostalitlusvõime varustuskindluse suurendamiseks ja keskkonnamiskide vähendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Poola, Saksamaa, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Ungari.

4. ESMATÄHTSAD VALDKONNAD

- (10) *Nutivõrkude kasutuselevõtt:* nutivõrgu tehnoloogia kasutuselevõtt kogu liidus, et tõhusalt integreerida kõigi elektrivõrguga ühendatud kasutajate käitumine ja tegevus, eelkõige suurte elektrikoguste tootmine taastuvatest või hajutatud energiaallikatest ja tarbijate nõudlusreageering.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

- (11) *Elektrikiirteed:* esimese elektrikiirtee rajamine 2020. aastaks, et luua kogu liidus elektrikiirteede süsteem.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

- (12) *Riikidevaheline CO₂ transpordivõrk:* liikmesriikide ning liikmesriiki ja liitu ümbritsevate kolmandate riikide vahel CO₂ transporditaristu loomine CO₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogia kasutuselevõtuks.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

II LISA

ENERGIATARISTU KATEGOORIAD

I lisa loetletud energiataristu prioriteetide teostamiseks tuleb arendada järgmistesse kategooriatesse kuuluvaid energiataristuid.

(1) Elekter:

- (a) kõrgepinge õhuliinid, kui need on projekteeritud pingele 220 kV või rohkem, ning maa- ja merealused ülekandekaablid, kui need on projekteeritud pingele 150 kV või rohkem;
- (b) eelkõige elektrikiirteede jaoks igasugused füüsilised seadmed, mis on projekteeritud kõrgepinge- ja ülikõrgepingeelektri transportimiseks, et võimaldada ühes või mitmes liikmesriigis või kolmandates riikides toodetud või salvestatud suurte elektrikoguste ulatuslikku tarbimist ühes või mitmes muus liikmesriigis;
- (c) elektrisalvestusrajatised elektri alaliseks või ajutiseks salvestamiseks maaalsetesse või maa-alustesse taristusse või geoloogiliselt, tingimusel et need on vahetult ühendatud kõrgepinge õhuliinidega, mis on projekteeritud pingele 110 kV või rohkem;
- (d) igasugused punktides a–c kindlaksmääratud süsteemide ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kaitse-, seire- ja juhtimissüsteemid kõigi pingetasemete juures;
- (e) igasugused ülekande- ja keskpingeelektri jaotamise seadmed või paigaldised, mis võimaldavad elektrivõrgus kahe-suunalist digitaalset kommunikatsiooni ning elektri tootmise, ülekandmise, jaotamise ja tarbimise reaalajalist või peaaegu reaalajalist, interaktiivset ja arukat seiret ja juhtimist, et arendada välja võrk, millesse on tõhusalt integreeritud kõikide sellega ühendatud kasutajate – tootjate, tarbijate ja tootvate tarbijate – käitumine ja tegevus, et saada majanduslikult tõhus säästev elektrisüsteem, mis on väikeste kadudega, kvaliteetne, varustuskindel ja ohutu.

(2) Gaas:

- (a) maa- ja biogaasi transporditorustikud osana võrgust, mis koosneb peamiselt kõrgrõhuvõrkudest, v.a tootmisetapis või maagaasi kohalikuks jaotamiseks kasutatavad kõrgrõhuvõrkud;
- (b) eespool nimetatud kõrgrõhuvõrkude-gaasitorudega ühendatud maa-alused hoidlad;
- (c) veeldatud või surumaagaasi vastuvõtu, hoiustamise ja taasgaasistamise või dekompressiooni rajatised;
- (d) igasugused süsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahe-suunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks vajalikud seadmed või paigaldised.

(3) Nafta:

- (a) toornafta transporditorud;
 - (b) toornaftatorude käitamiseks vajalikud pumbajaamad ja hoidlad;
 - (c) igasugused kõnealuse süsteemi nõuetekohaseks, kindlaks ja tõhusaks tööks vajalikud seadmed ja paigaldised, sh kaitse-, seire- ja juhtimissüsteemid ning vastassuunavooge võimaldavad seadmed.
- (4) CO₂:
- (a) spetsiaalne torustik, v.a tootmisetapi torustik, mille kaudu inimtegevusest tulenevat CO₂ selle alaliseks geoloogiliseks säilitamiseks vastavalt direktiivile 2009/31/EÜ transporditakse mitmest allikast, st tööstuskäitistest (sh elektrijaamad), kus põlemise või muude fossiilsete või mittefossiilsete süsinikku sisaldavate ühenditega seotud keemiliste reaktsioonide tagajärjel tekib CO₂;
 - (b) CO₂ veeldamise rajatised ja puhverhoidlad CO₂ edasitransportimiseks. See ei hõlma sellises geoloogilises formatsioonis paiknevat taristut, kus säilitatakse geoloogiliselt CO₂ vastavalt direktiivile 2009/31/EÜ, ega seonduvaid maapealseid rajatisi ja sissejuhtimisseadmeid;
 - (c) igasugused kõnealuse süsteemi nõuetekohaseks, kindlaks ja tõhusaks tööks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kaitse-, seire- ja juhtimissüsteemid.

III LISA

ÜHISHUVIPROJEKTIDE PIIRKONDLIK KINDLAKSMÄÄRAMINE

1. PIIRKONDLIKKE RÜHMI KÄSITLEVAD EESKIRJAD

- (1) II lisa punktis 1 sätestatud kategooriatesse kuuluvate elektriprojektidega seotud rühmad koosnevad liikmesriikide, riikide reguleerivate asutuste, põhivõrguettevõtjate (tulenevalt nende piirkondlikku koostöö kohustusest vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ artiklile 6 ja määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 12), iga I lisas kindlaksmääratud asjakohase prioriteediga seotud projektiedendajate ning komisjoni, koostööameti ja ENTSO-E esindajatest.

II lisa punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate gaasiprojektidega seotud rühmad koosnevad liikmesriikide, riikide reguleerivate asutuste, ülekandesüsteemi haldurite (tulenevalt nende piirkondlikku koostöö kohustusest vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artiklile 7 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 12), iga I lisas kindlaksmääratud asjakohase prioriteediga seotud projektiedendajate ning komisjoni, koostööameti ja ENTSO-G esindajatest.

II lisa punktides 3 ja 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvate nafta- ja CO₂ transpordi projektidega seotud rühmad koosnevad liikmesriikide, iga I lisas kindlaksmääratud asjakohase prioriteediga seotud projektiedendajate ning komisjoni esindajatest.

- (2) Rühmad korraldavad oma tööd vastavalt piirkondlikule koostööle, mida tehakse direktiivi 2009/72/EÜ artikli 6, direktiivi 2009/73/EÜ artikli 7 ning määruste (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 artikli 12 kohaselt ning muude olemasolevate piirkondlikke koostööstruktuuride kaudu.
- (3) I lisas kindlaksmääratud asjakohaste prioriteetide teostamisele vastavalt kustub iga rühm osalema riikide haldusasutuste ja reguleerivate asutuste esindajaid, projektiedendajaid, ELi kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide, Euroopa Majanduspiirkonna ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikide ülekandesüsteemi haldureid ja põhivõrguettevõtjaid ning energiaühenduse institutsioonide ja asutuste, Euroopa naabruspoliitikas osalevate ja liiduga konkreetset energiakoostööd tegevate riikide esindajaid.
- (4) Rühmad peavad nõu asjakohaseid sidusrühmi, sh tootjaid, ülekandesüsteemi haldureid ja põhivõrguettevõtjaid, tarnijaid ja tarbijaid esindavate organisatsioonidega ning artikli 5 lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmiseks keskkonnakaitseorganisatsioonidega. Rühmad võivad oma ülesannete täitmiseks korraldada arutelusid või ettekandeid.

2. PIIRKONDLIK KINDLAKSMÄÄRAMINE

- (1) Iga projektiedendaja esitab asjakohase rühma liikmetele ühishuviprojektiks väljavalimise taotluse koos hinnanguga selle kohta, kuidas tema projekt(id) aitavad rakendada I lisas sätestatud prioriteete, kas on täidetud artiklis 6 kindlaksmääratud

kriteeriumid, samuti mis tahes muu teabe kohta, mis on projekti hindamiseks asjakohane.

- (2) Kõik taotluse saajad tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
- (3) II lisa punkti 1 alapunktides a–d sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad elektri ülekandmise ja salvestamise projektid on osa elektrivõrgu viimasest olemasolevast kümneaastasest arengukavast, mille ENTSO-E on koostanud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 8.
- (4) Kõigisse pärast 1. augustit 2013 vastuvõetavatesse liidu ühishuviprojektide loenditesse lisatavad II lisa punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad gaasi ülekandmise ja hoiustamise projektid on osa gaasivõrgu viimasest olemasolevast kümneaastasest arengukavast, mille ENTSO-G on koostanud vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 8.
- (5) II lisa punktis 4 sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad CO₂ transpordi projektid on osa rohkem kui kahe liikmesriigi poolt riikidevahelise CO₂ transpordi ja taristu arendamiseks koostatud kavast, mille asjaomased liikmesriigid või nende määratud üksused esitavad komisjonile.
- (6) Iga rühm võtab II lisa punkti 1 alapunktides a–d ja punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate elektri- ja gaasiprojektide hindamisel ilma punkti 4 järgimist piiramata arvesse kõnealuste projektide analüüsi, mis on tehtud vastavalt artikli 12 lõikele 7 võrgu viimase olemasoleva kümneaastase arengukava raames, mille ENTSO-E ja ENTSO-G on koostanud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 8.

IV LISA

ÜHISHUVIPROJEKTIDE KRITEERIUMIDEGA SEOTUD EESKIRJAD JA NÄITAJAD

- (1) Olulise piiriülese mõjuga projekt on liikmesriigi territooriumil elluviidav projekt, mis vastab järgmistele tingimustele:
 - (a) elektriülekanne: projekti kaudu muudetakse võrgu ülekandevõimsust asjaomase liikmesriigi ja ühe või mitme teise liikmesriigi piiril või sama ülekandekoridori kõigis muudes asjakohastes kohtades vähemalt 500 megavati võrra võrreldes olukorraga, kui projekt jäetaks käiku laskmata;
 - (b) elektri salvestamine: projektiga luuakse salvestamisvõimsus, mis võimaldab vähemalt 500 gigavatt-tunni suurust elektri netotoodangut aastas;
 - (c) gaasiülekanne: projekti käigus investeeritakse vastassuunavoogude läbilaskevõimsusesse või muudetakse asjaomase liikmesriigi piiriülest ülekandevõimsust vähemalt 10 % võrra võrreldes olukorraga enne projekti käikulaskmist;
 - (d) gaasi hoiustamine või veeldatud/surumaagaas: projekti eesmärk on tarnida otse või kaudselt vähemalt kahte liikmesriiki või täita taristunorm (N-1 valem) piirkondlikul tasandil vastavalt määruse (EÜ) nr 994/2010 artikli 6 lõikele 3;
 - (e) nutivõrgud: projekt on seotud kõrge- ja keskpingseseadmete ja -paigaldistega, mis on projekteeritud pingele 10 kV või rohkem. Projektis osalevad vähemalt kahe liikmesriigi põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad, hõlmates vähemalt 100 000 elektri kasutajat või tootjat või tootvat tarbijat piirkonnas, kus tarbitakse vähemalt 300 gigavatt-tundi aastas, kusjuures vähemalt 20 % tarbitud elektrist pärineb mitte-dispetsjuhitavatest võimsustest.
- (2) II lisa punkti 1 alapunktides a–d sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide puhul mõõdetakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:
 - (a) turgude integreerimist, konkurentsi ja süsteemi paindlikkust mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, tehes eelkõige järgmist:
 - piiriüleste projektide puhul arvutatakse nende mõju mõlemasuunaliste elektrivoogude ülekande võimsusele võrgus, mõõdetuna elektrikogustes (megavattides), või olulise piiriülese mõjuga projektide puhul nende mõju võrgu ülekandevõimsusele asjakohaste liikmesriikide vahelistel piiridel, asjakohaste liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistel piiridel või asjakohastes liikmesriikides ning mõju pakkumise ja nõudluse tasakaalustamisele ja võrgu toimimisele asjakohastes liikmesriikides;
 - V lisa punktis 10 määratletud analüüsi piirkonnas hinnatakse projekti mõju kogu energiasüsteemi tootmis- ja ülekandekuludele ning

turuhindade arengule eri planeerimisstsenaariumide korral, võttes eelkõige arvesse tootmisvõimsuste koormamisjärjestuse muutumist;

- (b) taastuenergia ülekandmist suurimatesse tarbimiskeskustesse ja salvestamiskohtadesse mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, tehes eelkõige järgmist:
- elektri ülekandmisega seoses hinnatakse projekti tulemusel ühendatavat ja ülekantavat taastuvatest energiaallikatest toodetavat elektrikogust (tehnoloogialiikide kaupa ja megavattides) võrreldes nimetatud taastuvatest energiaallikatest toodetava elektri kavandatud üldkogusega asjaomases liikmesriigis 2020. aastal, mis on kavandatud direktiivi 2009/28/EÜ artikli 4 kohases taastuenergia riiklikus tegevuskavas.
 - elektri salvestamisega seoses võrreldakse projektist tulenevat uut salvestusvõimsust sama salvestustehnoloogia olemasoleva koguvõimsusega V lisa punktis 10 määratletud analüüsipiirkonnas;
- (c) koostalitlusvõimet ja süsteemi talitluskindlust mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, hinnates eelkõige, kuidas projekt mõjutab V lisa punktis 10 määratletud analüüsipiirkonnas piisava tootmise ja ülekandmisega seotud hinnangulist tootmispuudujääki teatavatel iseloomulikel koormuseperioodidel, võttes arvesse kliimaga seotud äärmuslikke ilmastikunähtusi ja nende mõju taristu vastupidavusele.

Nende näitajate arvutamisel võetakse arvesse projekti kogukulu selle tehnilise eluea jooksul.

- (3) II lisa punktis 2 sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide puhul mõõdetakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:
- (a) turgude integreerimise ja koostalitlusvõime mõõtmiseks arvutatakse projekti lisaväärtus turupiirkondade integreerimisele, hindade lähenemisele ja süsteemi üldisele paindlikkusele, sh vastassuunavoogude läbilaske võimsus eri stsenaariumide kohaselt;
- (b) konkurentsi mõõdetakse mitmekesistamise, sh kohalikele tarneallikatele juurdepääsu hõlbustamise põhjal, võttes üksteise järel arvesse allikate, tarnijate ja tarneteede mitmekesistamist ning uue võimsuse mõju HHI-indeksile, mis arvutatakse V lisa punktis 10 määratletud analüüsipiirkonnas oleva võimsuse tasandil;
- (c) gaasivarustuse kindluse mõõtmiseks arvutatakse projekti lisaväärtus süsteemi lühi- ja pikaajalisele vastupidavusele ning sellele, kui võrd suureneb süsteemi ülejäänud paindlikkus tarnehäiretega toimetulekuks eri stsenaariumide korral, samuti arvutatakse projektist tulenev lisavõimsus, mida mõõdetakse seoses taristunormiga ($N-1$ valem) piirkondlikul tasandil vastavalt määruse (EÜ) nr 994/2010 artikli 6 lõikele 3;

- (d) säästlikkuse mõõduks on, mil määral aitab projekt vähendada heitkoguseid, toetada taastuvelektri tootmist varuallikatest või elektrienergiast toodetud gaasi ja biogaasi transportimist, võttes arvesse kliimatingimuste eeldatavaid muutusi.
- (4) II lisa punkti 1 alapunktis e sätestatud kategooriasse kuuluvate projektide puhul hinnatakse iga artiklis 4 loetletud ülesande täitmist järgmiste kriteeriumide alusel:
- (a) säästvuse tase: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse kasvuhoonegaaside heite vähendamist ja elektrivõrgutaristu keskkonnamõju;
 - (b) põhi- ja jaotusvõrkude suutlikkus ühendada kasutajaid ning elektrit kasutajatelt ja kasutajateni transportida: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse hajutatud energiaallikatest toodetud elektri ülekandmiseks installeeritavat võimsust jaotusvõrkudes, maksimaalset lubatavat võrku sisenevat elektrikogust, ilma et tekiks jaotusvõrkude ülekoormamise oht, ning ülekoormuse või turvaohu tõttu taastuvatest energiaallikatest võrku juhtimata jääva energia kogust;
 - (c) võrgu ühendatavus ja juurdepääs kõigile võrgukasutajate kategooriatele: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse tootjate, tarbijate ja tootvate tarbijate tasude ja tariifide ning nende struktuuri arvutamise meetodeid, samuti võrgus elektrikoguste dünaamiliseks tasakaalustamiseks ettenähtud talitluspaindlikkust;
 - (d) varustuskindlus ja tarne kvaliteet: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse kindlalt olemasoleva tootmisvõimsuse ja tippnõudluse suhet, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osa, elektrisüsteemi stabiilsust, häirete (sh kliimatingimustega seotud häirete) kestust ja sagedust tarbija kohta ning pingekvaliteeti;
 - (e) elektrivarustuse ja võrgu toimimise tõhusus ja pakutava teenuse kvaliteet: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse elektrikao määra põhi- ja jaotusvõrkudes, väikseima ja suurima elektrinõudluse suhet teataval ajavahemikul, tarbijate osalemist elektriturgudel ja energiatõhususe meetmete võtmisel, elektrivõrguosade protsentuaalset kasutust (st keskmine koormus), võrguosade kättesaadavust (seotud ettekavandatud ja ettekavandamata hooldustöödega) ja selle mõju võrgu toimimisele ning võrguvõimsuse tegelikku kättesaadavust võrreldes selle standardväärtusega;
 - (f) mil määral aitavad riikidevahelised elektriturud koormusvoogude kontrollimise abil vähendada ringvooge ja suurendada võrkudevahelist ühendusvõimsust: selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse liikmesriigi ühendusvõimsuse ja elektrinõudluse suhet, ühendusvõimsuse kasutamist ning võrguühenduste ülekoormuse tasusid.
- (5) II lisa punktis 3 sätestatud kategooriatesse kuuluvate naftatranspordiprojektide puhul mõõdetakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:
- (a) naftavarustuse kindluse mõõtmiseks hinnatakse projektist tuleneva uue võimsuse lisaväärtust süsteemi lühi- ja pikaajalisele vastupidavusele ning sellele, milline on süsteemi ülejäänud paindlikkus tarnehäiretega toimetulekuks eri stsenaariumide korral;

- (b) koostalitlusvõime mõõtmiseks hinnatakse, mil määral parandatakse projekti tulemusel naftavõrgu toimimist, eelkõige vastassuunavoogude võimaldamise kaudu;
- (c) ressursside tõhusa ja säästva kasutamise mõõtmiseks hinnatakse, mil määral kasutatakse projekti käigus olemasolevat taristut ning kui palju aitab projekt vähendada kliimamuutuste ja keskkonnaga seotud koormust ja riske.

V LISA

KOGU ENERGIASÜSTEEMI HÕLMAV KULUDE-TULUDE ANALÜÜS

Ühishuviprojektide kulude ja tulude ühtlustatud analüüsimise metoodika vastab käesolevas lisas sätestatud põhimõtetele.

- (1) Metoodika põhineb ühistel lähteandmetel liidu elektri- ja gaasisüsteemi kohta aastatel $n+5$, $n+10$, $n+15$ ja $n+20$, kusjuures n on analüüsi tegemise aasta. Need andmed hõlmavad vähemalt järgmist:
 - (a) elekter: nõudlusstenaariumid, tootmisvõimsused kütuseliigi (biomass, geotermaalenergia, hüdroenergia, gaas, tuumaenergia, nafta, tahked kütused, tuuleenergia, fotogalvaaniline ja kokkusurutud päikeseenergia, muu taastuvenergia tehnoloogia) ja geograafilise asukoha kaupa, kütusehinnad (sh biomass, kivisüsi, gaas ja nafta), CO₂-hinnad, põhi- ja vajaduse korral jaotusvõrgu koostis ja areng, võttes arvesse kõiki olulisi elektri tootmise (sh CO₂ kogumist võimaldav tootmisvõimsus), salvestamise ja ülekandmise projekte, mille kohta on lõplik investeerimisotsus langetatud ja mis lastakse käiku enne aasta $n+5$ lõppu;
 - (b) gaas: nõudlusstenaariumid, imporditud kogused, kütusehinnad (sh kivisüsi, gaas ja nafta), ülekandesüsteemi koostis ja areng, võttes arvesse kõiki uusi projekte, mille kohta on lõplik investeerimisotsus langetatud ja mis lastakse käiku enne aasta $n+5$ lõppu.
- (2) Kõnealustes andmetes on arvesse võetud analüüsi koostamise ajal jõus olevaid liidu ja siseriiklikke õigusakte. Elektri- ja gaasiandmed on omavahel kooskõlas, eelkõige seoses oletustega hindade ja mahtude kohta kummalgi turul. Andmekogum koostatakse pärast ametlikku arutelu liikmesriikidega ja kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavate organisatsioonidega. Komisjon ja koostööamet tagavad vajaduse korral juurdepääsu vajaminevatele kolmandate isikute äriandmetele.
- (3) Metoodikas antakse juhised kulude-tulude analüüsiks vajaliku võrgu ja turu mudeli koostamiseks ja kasutamiseks.
- (4) Kulude-tulude analüüs põhineb analüüsitud projektikategooriate kulude ja tulude ühtlustatud hindamisel ning hõlmab vähemalt punktis 1 osutatud ajavahemikku.
- (5) Kulude-tulude analüüsis võetakse arvesse vähemalt järgmisi kulusid: kapitalikulud, projekti tehnilise eluea jooksul kantavad tegevus- ja hoolduskulud ning vajaduse korral kasutusest kõrvaldamise ja jäätmekäitluse kulud. Metoodikas antakse juhised arvutustes kasutatavate diskontomäärade kohta.
- (6) Elektri ülekandmise ja salvestamise projektide kulude-tulude analüüsis võetakse vähemalt arvesse III lisas kindlaksmääratud näitajatele avalduvat mõju. Kooskõlas elektrivõrgu viimase olemasoleva kümneaastase arengukava koostamise meetoditega võetakse analüüsis lisaks arvesse projekti mõju järgmisele:
 - (a) konkurents ehk eri ettevõtjate turujõud ja hindade ühtlustamine liikmesriikides;

- (b) elektri tootmise, ülekandmise ja jaotamise kulud, sh elektrijaama omatarbekulud ning kasvuhoonegaaside heitkoguste ja ülekandekadudega seotud kulud projekti tehnilise eluea jooksul;
 - (c) projekti tehnilise eluea jooksul elektri tootmisse ja ülekandmisse tehtavate uute investeeringute edasised kulud;
 - (d) talitluspaindlikkus, sh süsteemi sagedustundlikkuse ja abiteenuste optimeerimine;
 - (e) süsteemi vastupidavus muu hulgas õnnetustele ja kliimale ning süsteemi talitluskindlus, eelkõige Euroopa elutähtsate taristute puhul, mis on kindlaks määratud direktiivis 2008/114/EÜ.
- (7) Gaasiprojektide kulude-tulude analüüsis võetakse vähemalt arvesse turu-uuringute tulemusi, nt seoses turunõudluse hindamise ja võimsuse jaotamise menetlusega (nn avatud menetlus) ning projekti mõju III lisas kindlaksmääratud näitajatele ja järgmisele:
- (a) konkurents ehk eri ettevõtjate turujõud ja hindade ühtlustamine liikmesriikides;
 - (b) süsteemi vastupidavus muu hulgas õnnetustele ja kliimale ning süsteemi talitluskindlus, eelkõige Euroopa elutähtsate taristute puhul, mis on kindlaks määratud direktiivis 2008/114/EÜ;
 - (c) energia tarnimatajäämise tõenäosus ja tarnimata jääv energiakogus, samuti varustuskindluse ja tarnekvaliteedi suurenemine;
 - (d) panus eri gaasiturupiirkondade integreerimisse;
 - (e) gaasivõrgu paindlikkus ja ülekoormus.
- (8) Nutivõrkude projektide kulude-tulude analüüsis võetakse arvesse III lisas kindlaksmääratud näitajatele avalduvat mõju.
- (9) Punktides 6–8 osutatud näitajate arvessevõtu üksikasjalik meetod töötatakse välja pärast ametlikku arutelu kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavate organisatsioonidega.
- (10) Metoodika kohaselt määratakse kindlaks iga projekti kulude-tulude analüüsi piirkond ning piirkondliku ja kogu liitu hõlmava analüüsi piirkond. Iga projekti analüüsipiirkond hõlmab kõiki liikmesriike ja kolmandaid riike, kelle territooriumil projekti ellu viiakse, kõiki vahetus naabruses asuvaid liikmesriike ning kõiki muid liikmesriike, keda projekt oluliselt mõjutab.
- (11) Metoodika kohaselt määratakse kindlaks analüüs, mis tehakse asjakohaste lähteandmete põhjal, arvutades uuritava ülesandega seotud tulemused iga projekti korral ja ilma iga projektita. Analüüsi käigus selgitatakse välja, millistele riikidele avaldab projekt positiivset puhasmõju (kasusaajad) ja millistele negatiivset puhasmõju (kulukandjad). Iga kulude-tulude analüüs sisaldab lähteandmete tundlikkuse analüüsi, erinevate samas analüüsipiirkonnas teostatavate projektide käikulaskmise kuupäeva ja muid asjakohaseid parameetreid.

- (12) Ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjad vahetavad metoodika väljatöötamiseks vajalikku teavet, sh asjakohaseid võrgu ja turu mudeleid. Teiste ülekande- või jaotusvõrguettevõtjate nimel teavet koguvad ülekande- või jaotusvõrguettevõtjad edastavad osalevatele ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjatele kogutud andmete tulemused. Artikli 12 lõike 8 kohase ühtse elektri- ja gaasituru ja -võrgu mudeli puhul hõlmavad punktis 1 osutatud lähteandmed aastaid $n+10$, $n+20$ ja $n+30$ ning mudeli abil saab täielikult hinnata majandus-, sotsiaal- ja keskkonnamõju, võttes eelkõige arvesse väliskulusid, mis on seotud kasvuhoonegaaside ja tavapäraste õhusaasteainete heitkogustega või varustuskindlusega.

VI LISA

SUUNISED LÄBIPAISTVUSE JA ÜLDSUSE OSALEMISE KOHTA

- (1) Loamenetluse käsiraamatus määratakse kindlaks vähemalt järgmine:
 - (a) asjakohased (sh keskkonnavalused) õigusaktid, mille alusel tehakse otsused ja esitatakse arvamused eri liiki asjakohaste ühishuviprojektide kohta;
 - (b) asjakohased vajaminevad otsused ja arvamused;
 - (c) pädeva asutuse, muude ametiasutuste ja tähtsaimate asjaomaste sidusrühmade nimed ja kontaktandmed;
 - (d) tööde käik, kusjuures märgitud on kõik tööetapid ja soovituslik ajakava;
 - (e) teave otsuse taotlusele lisatavate dokumentide ulatuse, ülesehituse ja üksikasjalikkuse kohta, sh kontrollnimekiri;
 - (f) millistes etappides ja kuidas osaleb protsessis üldsus.
- (2) Selleks et suurendada üldsuse osalemist loamenetluses, järgitakse järgmisi põhimõtteid:
 - (a) ühishuviprojektist mõjutatud sidusrühmi, sh asjakohaseid ametiasutusi, maaomanikke ja projekti lähiümbruses elavaid inimesi, üldsust ja nende liite, organisatsioone või rühmi teavitatakse põhjalikult ja nendega peetakse põhjalikult nõu aegsasti ning selgel ja läbipaistval viisil. Vajaduse korral toetab pädev asutus aktiivselt projektiedendaja tegevust;
 - (b) pädevad asutused tagavad, et ühishuviprojektidega seotud avalikud arutelud korraldatakse võimaluse korral koondatult. Igas avalikus arutelus käsitletakse kõiki teatava menetlusetapiga seotud küsimusi ja ühte teatava menetlusetapiga seotud küsimust ei käsitleta rohkem kui ühes avalikus arutelus. Avaliku arutelu küsimused märgitakse selle teates selgelt ära.
 - (c) Märkused ja vastuväited on lubatud üksnes avaliku arutelu algusest kuni selle lõpptähtajani.
- (3) Üldsuse osalemise kontseptsioon sisaldab vähemalt teavet järgmise kohta:
 - (a) asjaomased sidusrühmad, kelle poole pöördatakse;
 - (b) kavandatavad meetmed;
 - (c) ajakava;
 - (d) vastavate ülesannete täitmiseks ettenähtud inimvara.
- (4) Enne taotlusedokumentide esitamist korraldatava avaliku aruteluga seoses teevad asjakohased osalised vähemalt järgmist:

- (a) avaldavad kuni 15-leheküljelise teabelehe, milles esitavad selgelt ja kompaktselt ülevaate projekti eesmärgist ja esialgsest ajakavast, andmed vähemalt kolme võimaliku alternatiivtrassi, projekti eeldatava (sh piiriülese) mõju ning võimalike negatiivse mõju leevendamise meetmete kohta;
 - (b) teavitavad projektist kõiki mõjutatud sidusrühmi artikli 10 lõikes 7 osutatud veebisaidi ja muude asjakohaste teabekanalite kaudu;
 - (c) kutsuvad kirjalikult kõik asjakohased mõjutatud sidusrühmad erikoosolekutele, mille käigus arutatakse mureküsimusi.
- (5) Projekti veebisaidil saab tutvuda vähemalt järgmisega:
- (a) kuni 50-leheküljeline üldarusaadav ja korrapäraselt ajakohastatav kokkuvõte projekti hetkeseisust, kusjuures ajakohastamisel on eelmistesse versioonidesse tehtud muudatused selgelt märgitud;
 - (b) projekti ja avalike arutelude ajakava, milles on selgelt märgitud avalike arutelude ja ettekannete kuupäevad ja toimumiskohad;
 - (c) kontaktandmed kõigi taotlusdokumentide saamiseks;
 - (d) kontaktandmed avalike arutelude käigus märkuste ja vastuväidete esitamiseks;
 - (e) artikli 10 lõike 1 kohane loamenetluse käsiraamat.